

T.C.

**SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EĞİTİMİN
KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUM, ÇATIŞMA VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ**

SEVDE ÖZDEMİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EBELİK ANABİLİM DALI**

SİVAS-2021

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EĞİTİMİN
KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUM, ÇATIŞMA VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

SEVDE ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EBELİK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. ŞÜKRAN ERTEKİN PINAR

SİVAS-2021

Bu tez, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Senatosu’nun 18.02.2015 tarihli ve 4/4 sayılı kararı ile kabul edilen Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna göre hazırlanmıştır.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışma süresince, tezimin ilerlemesinde ve bitirmemde yardımcı olan her soruma cevap veren, mesleki bilgi ve deneyimlerini paylaşan, akademik yaşantımda kişisel gelişimime katkı sağlayan değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Şükran ERTEKİN PINAR’a,

Hayatımın her aşamasında yanımda olan, sevgi ve desteğini esirgemeyen değerli anneme, babama ve kardeşlerime,

Motivasyonum azaldığı ve desteğe ihtiyaç duyduğumda yardım ve desteklerini esirgemeyen, bu yolda devam etmem için beni cesaretlendiren değerli arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler.

ÖZET
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EĞİTİMİN KADINA
YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUM, ÇATIŞMA VE FARKINDALIK
DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Sevde ÖZDEMİR

Yüksek Lisans Tezi, Ebelik Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Şükran ERTEKİN PINAR

2021, 89 sayfa

Bu araştırma üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı birinci yarıyılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören 87 (çalışma grubu=45; kontrol grubu=42) öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, kadına yönelik şiddet ve çatışma konularında eğitim yapılmış olan çalışma grubu ve eğitim yapılmamış olan kontrol grubu ile yürütülmüştür. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği ile toplanmıştır. Eğitim sonrası çalışma ve kontrol grubu arasında Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği tüm alt boyutlarında ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Verilen eğitim sonrası çalışma ve kontrol grubu arasında Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği alt boyutlarından çatışmaya ilişkin farkındalık, şiddete ilişkin farkındalık, çatışmayı etkileyen faktörlere ve çözümüne ilişkin farkındalık, empatiye ilişkin farkındalık, çatışmada fiziksel tepkilere ilişkin farkındalık, şiddetin etki ve boyutlarına ilişkin farkındalık, çatışma ve şiddetin doğasına ilişkin farkındalık ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Eğitim sonrası öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarında değişiklik olmamış, ancak çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinde anlamlı düzeyde artış olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencisi, Eğitim, Kadına Yönelik Şiddet, Tutum, Çatışma ve Farkındalık, Ebelik Yaklaşımı.

ABSTRACT
THE EFFECT OF TRAINING PROVIDED FOR UNIVERSITY STUDENTS
ON ATTITUDE, CONFLICT AND AWARENESS LEVELS REGARDING
VIOLENCE AGAINST WOMEN

Sevde ÖZDEMİR

Master of Science Thesis, Department of Midwifery

Supervisor: Assoc. Prof. Sukran ERTEKİN PINAR

2021, 89 page

This present study was conducted to determine the effect of education given to university students on attitudes, conflict, and awareness levels regarding violence against women. The sample of the study consisted of 87 (study group = 45; control group = 42) students studying at Sivas Cumhuriyet University Health Services Vocational School in the first semester of the 2019-2020 academic year. The research was carried out with a study group that received training on violence against women and a control group without training. The data were collected using Personal Information Form, Attitude Scale Towards Violence Among University Students, Awareness Scale for Conflict and Violence. There was no statistically significant difference between the study and control groups after the training in all sub-dimensions of the Attitudes Towards Violence Scale of University Students and between the total mean scores ($p>0.05$). After the training given, it was determined that there is a statistically significant difference between the study and the control group, among the sub-dimensions of the Conflict and Violence Awareness Scale, between their awareness regarding conflict, awareness of violence, awareness of factors affecting conflict and its resolution, awareness of empathy, awareness of physical reactions to conflict, awareness of the effects and dimensions of violence, awareness of the nature of conflict and violence and their total score averages ($p<0.05$). After this training, there was no change in the students' attitudes towards violence, but there was a significant increase in their awareness of conflict and violence.

Keywords: University Student, Training, Violence Against Women, Attitude, Conflict and Awareness, Midwifery Approach.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇ KAPAK.....	i
ONAY.....	ii
YÖNERGE.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Şiddet.....	5
2.1.1. Şiddetin Tanımı.....	5
2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet	5
2.1.3. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri	6
2.1.4 Şiddet türleri.....	7
2.1.4.1.Fiziksel Şiddet.....	8
2.1.4.2.Duygusal/Psikolojik ve Sözel Şiddet.....	8
2.1.4.3.Cinsel Şiddet.....	9
2.1.4.4.Ekonomik Şiddet.....	9
2.1.4.5.Israrlı Takip.....	9
2.1.4.6. Dijital Şiddet.....	10
2.1.5. Şiddet Döngüsü.....	10

2.1.6. Şiddet Uygulayan Bireyin Kişilik Özellikleri.....	11
2.1.7. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerine Etkileri.....	11
2.1.8. Kadınların Şiddetle Baş Etme Biçimleri.....	13
2.2. Çatışma.....	13
2.2.1. Çatışmanın Tanımı.....	13
2.2.2. Çatışmanın Nedenleri.....	14
2.2.3. Çatışmaya Gösterilen Tepkiler.....	15
2.2.4 Çatışmanın Olumlu Yönleri.....	16
2.2.5 Çatışmanın Çözüm Yolları.....	16
2.3. Şiddet ve Çatışma ile Başa Çıkmada Ebelik Yaklaşımları.....	17
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	19
3.1. Araştırmanın Tipi.....	19
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri.....	19
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	19
3.4. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler.....	20
3.5. Veri Toplama Araçları.....	20
3.5.1.Kişisel Bilgi Formu I.....	20
3.5.2. Kişisel Bilgi Formu II.....	20
3.5.3. Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.....	20
3.5.4. Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği.....	21
3.6. Araştırmanın Uygulanması.....	22
3.7. İstatistiksel Yöntem.....	24
3.8. Araştırmanın Etik Yönü.....	24
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği.....	25
4. BULGULAR.....	27
5. TARTIŞMA.....	43
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	48
6.1. Sonuçlar.....	48
6.2. Öneriler.....	49
7. KAYNAKLAR.....	50
EKLER.....	61
EK 1. Kişisel Bilgi Formu I.....	61

EK 2. Kişisel Bilgi Formu II.....	64
EK 3. Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	66
EK 4. Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği	69
EK 5. Eğitim İçeriği	70
EK 6. Broşür.....	78
EK 7. Bilgilendirilmiş Olur Formu (Çalışma grubu).....	80
EK 8. Bilgilendirilmiş Olur Formu (Kontrol grubu).....	83
İZİNLER	86
EK 9. Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu	86
EK 10. İzin Yazısı.....	88
ÖZGEÇMİŞ	89

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1: Ölçeklerin Araştırmamızdan Elde Edilen Cronbach Alfa Değerleri.....	22
Tablo 2: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Bazı Sosyo-demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	27
Tablo 3: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddet ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması	29
Tablo 4: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddet Olarak Kabul Ettikleri Davranışların Karşılaştırılması	31
Tablo 5: Birinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddete Tanık Olma ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması	33
Tablo 6: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddete Maruz Kalma ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması	34
Tablo 7: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sorun Yaşadıklarında Destek Alma, Çatışma ve Sorun Çözme Biçimlerinin Karşılaştırılması.....	36
Tablo 8: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	38
Tablo 9: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	40

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1: Araştırmanın Uygulama Planı.....	26
---	----

KISALTMALAR DİZİNİ

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

ÇŞFÖ: Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği

ÜÖŞYTÖ: Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

WHO: World Health Organization

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Çatışma, birbirine uymayan etkinlikler, çıkarlar, istekler ve değerlerdeki farklılıklar veya bireyler arasındaki rekabet sonucu yaşanmaktadır (Akbalık, 2001). Farkındalık ise, kişinin duyu organlarıyla, başka birey ya da çevresiyle etkileşime geçerken neyi, nasıl yaptığını ayırt etmesidir. Aynı uyarıcılara yönelik kişinin algısındaki farklılıklar, çatışmalara ve çatışmalar da şiddete dönüşebilmektedir (Sargın, 2010).

Şiddet insanlık tarihi kadar eski zamanlarda ortaya çıkmış, günümüzde de önemini sürdüren bir olgudur (Güleç ve ark., 2012). Çok farklı biçimlerde yaşanabilen şiddet; bireysel boyutta ya da toplumsal boyutta yaşanabilmektedir. Freud’a göre insanın cinsellik ve saldırganlık olmak üzere iki temel içgüdüğü vardır. Bu içgüdülerin ortaya çıktığı biçim ve nitelik bireyin gördüğü eğitime bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu nedenle şiddetin öğrenilmesinde eğitimin etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından şiddet, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başka kişiye uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” şeklinde belirtilmektedir (World Health Organization (WHO), 2002). DSÖ’nün (2016) raporunda; Dünya’da her üç kadından biri partneri ya da başka kişiler tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Aynı raporda şiddet uygulayanların %38’inin partnerleri olduğu, %7’sinin partneri dışındaki birey tarafından cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (WHO, 2016).

Fiziksel veya cinsel yakın eş şiddetinin veya her ikisinin de yaygınlığı, farklı kültürlerde %15 ile %71 arasında değişmektedir (Djikanovic ve ark., 2010). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’na (2015) göre, Türkiye’deki kadınların %36’sının fiziksel, %12’sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Bu kadınların %38’inin iki şiddet biçiminden en az birine maruz kalması da çoğunlukla cinsel şiddetin fiziksel şiddet ile bir arada olduğunu göstermektedir. Aynı araştırmada kadınların %44’ü duygusal, %24’ü ise ekonomik şiddet yaşadığını belirtmiştir (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015).

Dünya genelinde milyonlarca kadın şiddete maruz kalmakta ve olumsuz sonuçlarını yaşamaktadır (Watts ve Zimmerman, 2002). Şiddete maruz kalan kadınlar fiziksel olarak zarar görmekte, kronik ağrı, seksüel geçişli hastalıklar, depresyon, anksiyete, somatizasyon, posttravmatik stres bozukluğu, intihar düşüncesi ve uyku sorunları gibi fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşayabilmektedir (Bahadır Yılmaz, 2015; Özçoban, 2018). Bu nedenle kadının yaşadığı şiddet önemli bir halk sağlığı problemidir ve toplumun ekonomik, sosyal, eğitim ve sağlık alanlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Şiddet her yaşta, her kültürde, her eğitim düzeyinde ve her yerde kadının karşı karşıya kaldığı insan hakları ihlalidir (Majumdar, 2004; Silva ve ark., 2015). Erkek, kadının bazı davranışlarını doğrudan kendisine yöneltilmiş bir tehdit olarak algılamakta ve kadına yönelik şiddet uygulamaktadır (Yanık ve ark., 2014). Ayrıca kadını haksız gören tutumlar, şiddeti uygulayan kişinin kendisini haklı görmesine, şiddet davranışlarını engelleyen sosyal zararlardan daha az korkmasına ve şiddeti engelleyen gücün yok olmasına neden olmaktadır (Gracia, 2014).

Eğitim yetersizliği, çatışma ve problem çözme becerilerindeki eksiklik, öfke kontrolündeki yetersizlik, sosyal becerilerdeki eksiklik, engellenmişlik ve yalnızlık duygusu, kendine güven eksikliği, aile içi sorunlar, fazla baskıcı veya rahat tutumlar şiddet davranışına neden olabilmektedir. Ayrıca ilgi eksikliği, kendisinin de aile içi şiddete maruz kalması ya da tanık olması, fiziksel, psikolojik ve cinsel açıdan istismar edilme, alkol ve madde bağımlılığı da şiddet oluşumuna etki edebilmektedir (Çalışkan ve Çevik, 2018).

Kadının şiddet ile nasıl baş edeceği, şiddeti algılama ve tanımlama biçiminden, çocukluk döneminde şiddete maruz kalmasından, yaşadığı kültürel ortamdan, destek mekanizmalarının işlevselliğinden ve kişilik özelliklerinden etkilenmektedir (Okutan, 2007). Kadına yönelik şiddet sağlık profesyonelleri için, kadınlar arasında şiddetin yaygın olması, kadınlarda ciddi sağlık problemleri oluşturması ve şiddetin birçok önemli sağlık sorununa doğrudan olumsuz etkilerinin olması nedeni ile öncelikli ele alınması gereken sorunlardan biridir. Sağlık alanında öğrenin gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada öğrencilerin ancak üçte biri şiddete maruz kalan kadına yaklaşımda bulunabileceğini ifade etmiştir (Dağlar ve ark., 2017). Sis Çelik ve arkadaşlarının (2015) yaptığı bir çalışmada da verilen eğitim sonucunda ebe ve hemşirelerin şiddete ilişkin geleneksel tutumları ve şiddete uğramış kadına karşı

mesleki rollerine ilişkin geleneksel tutumlarının azaldığı, eğitim verilmeyen ebe ve hemşirelerin tutumlarının da değişmediği saptanmıştır.

Türkiye’de Sağlık Bakanlığı’nın 2016-2020 Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele Eylem Planı’nda şiddete uğrayan ve uğrama riski bulunan kadınlara ulaşılabilir, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkin bir biçimde verilmesi ve yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Ayrıca şiddete uğrayan kadına yönelik sağlık hizmetlerinin planlanması ve uygulanması da temel hedefler arasındadır (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016). Bu nedenle şiddeti tanımak, bakımını sağlamak, şiddet mağdurlarına uygun hizmetlerin sunulması, ebe, hemşire, doktor ve sağlık hizmetlerinde çalışan diğer sağlık çalışanlarının da önemli rolleri arasında yer almaktadır (Kara ve ark., 2018). Sağlık profesyonellerinin savunuculuk, danışmanlık, eğitim, bakım ve rehabilitasyonu sağlama gibi rolleri vardır. Bu doğrultuda, şiddete uğramış kadının tanınması, gereksinimlerinin belirlenmesi, bakım, destek ve danışmanlık hizmeti verilmesinde anahtar konumda olmaları beklenmektedir. Kadınların şiddet ve çatışma çözümüne yönelik konularda eğitim yoluyla bilinçlendirilmesi ve farkındalık yaratılması önemlidir (Tanrıverdi ve Şıpkın, 2008).

Literatür incelendiğinde şiddete yönelik üniversite öğrencileri ile yapılmış çalışmalar bulunmakla beraber (Alan Dikmen ve ark., 2018; Beccaria ve ark., 2013; Bradbury-Jones ve Broadhurst, 2015; Connor ve ark., 2013; Göldağ, 2015; Sevim ve Ataş, 2015; Tarı Selçuk ve ark., 2018), çatışma çözümü ve farkındalıkları arttırmaya yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu saptanmıştır (Erem, 2008; Karahan, 2006; Uysal ve Bayık Temel, 2009). Bu araştırmadan elde edilecek bulguların literatüre katkı sağlayabileceği, şiddeti önlemeye ve koruyuculuk düzeylerini arttırmaya yönelik araştırmalara da yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma ile genç yaştaki üniversite öğrencilerinin çatışma ve şiddet konusundaki farkındalıkları artırılarak ve başa çıkma yolları öğretilerek karşılaşılabilecekleri fiziksel, ruhsal ve sosyal zararlardan korunmalarına yardımcı olunabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez H_{0-a}: Eğitimin şiddete yönelik tutum düzeyleri üzerine etkisi yoktur.

Hipotez H_{1-a}: Eğitimin şiddete yönelik tutum düzeyleri üzerine etkisi vardır.

Hipotez H_{0-b}: Eğitimin atışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisi yoktur.

Hipotez H_{1-b}: Eğitimin atışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisi vardır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Şiddet

2.1.1. Şiddetin Tanımı

Yıkıcı, yok edici ve saldırganlığın biçimi olan şiddet, bireylere veya nesnelere zarar verebilen, güçlü, kontrolsüz, aşırı, aniden ve amaçsız bir biçimde ortaya çıkabilen bir olgu olarak ifade edilmektedir (Yurtsal ve Eroğlu, 2018). Şiddet bireysel olarak uygulanabileceği gibi, bir grup olarak da uygulanabilir (Özdilek, 2016). İngilizce “violence” sözcüğü Latince “violentus” ve “violare”den gelmektedir. İngilizce kullanımının Latince köklerine baktığımızda violence kuvvet fiilini ortaya koymakta, violere de ihlal etmeyi içermektedir (Dursun, 2011). Türkçe’deki sözlük anlamında ise; sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, sertlik anlamına gelmektedir (Yavuz, 2018).

DSÖ şiddeti; “fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonucunda ihtimalini arttırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılması” olarak tanımlamaktadır (Açıkgöz, 2015).

Ülkemizde şiddet kavramı resmi olarak ilk kez 8 Mart 2012 tarihli, 6284 sayılı kanunun 2. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre şiddet, “kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış” olarak ifade edilmiştir (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130118-2.htm>).

2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, sağlık, beslenme, eğitim, toplumsal ve ekonomik yaşama katılım gibi temel insan haklarını ve özgürlükleri ihlal eden önemli bir halk sağlığı sorunudur. Kadını baskı altına almayı ve kadın üzerinde üstünlük kurmayı hedefler (Akkaş ve Uyanık, 2016). Kadına yönelik şiddet, “kadınlara, yalnızca kadın oldukları

için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile insan hakları ihlaline yol açan ve kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış” olarak ifade edilmektedir (Köse ve Beşer, 2007). Çağlardır kadınla erkek arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir yansıması olan şiddet, insan hakkı ihlali ve önemli bir toplumsal sorundur. Ayrıca kültürel, ekonomik ve coğrafi sınır tanımadan tüm dünyada yaşanmaktadır (Kızılkaya Beji, 2016). DSÖ verilerine göre kadınların %35’i yaşamları boyunca partneri veya partneri dışındaki kişilerden fiziksel ve/veya cinsel şiddet görmektedir (WHO, 2016).

Kadına yönelik şiddet terimi, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik çok sayıda tacizi de kapsamaktadır. Kadına Yönelik Şiddeti Birleşmiş Milletler Deklarasyonu: “Kadınlara tehditler de dahil olmak üzere fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı ile sonuçlanan, sonuçlanması muhtemel olan, herhangi bir cinsiyete dayalı şiddet eylemini, zorlama veya özgürlüğünden mahrum bırakılmayı kapsayan kamusal veya özel hayatta meydana gelsin, zarara neden olan veya zarar verme potansiyeline sahip eylemlerdir” şeklinde tanımlamaktadır (Krantz ve Garcia-Moremo, 2005).

Kadına yönelik şiddet yaşamın her evresinde farklı şekillerde kadının yaşamlarını ve sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Savaş ve doğal afetler dışında dünyanın her yerinde kadınların en çok tanıdıkları ve yaşamlarında yer alan erkekler tarafından şiddete maruz kaldığı çalışma bulgularında da ortaya konmuştur (Salaçin ve ark., 2011).

2.1.3. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Şiddeti insanın temel içgüdüsünden biri olan saldırganlığa bağlayan Freud, bu güdünün eğitim düzeyi ile ilişkili olarak azalıp çoğalabileceğine dikkat çekmektedir. Biyolojik açıklamaları temel alan Hobbes’e göre şiddet, insanın doğuştan sahip olduğu niteliklerdir (Gök, 2016). Kadına yönelik şiddet, erkeklerin hakimiyetine, kadına yönelik ayrımcılığa yol açan ve kadının gelişimini engelleyen, kadınla erkek arasındaki eşit olmayan güç ilişkisidir (Okutan, 2007). Çoğu şiddet olayları onlarca yıl devam etmektedir. Şiddetin yaygınlığı, dünyada milyonlarca kadının şiddete maruz kaldığını göstermektedir (Watts ve Zimmerman, 2002).

Ataerkil düşünce yapısı erkeği kadından üstün görmekte, kadının erkeğe hizmet etmesi ve erkeğin söz sahibi olmasını “doğal” olarak görmekte ve kadına yönelik şiddete

neden olmaktadır (Sabit, 2019). Kadınların ve erkeklerin şiddeti farklı algıladıkları ve şiddetin erkek üstünlüğünü gösteren davranışlardan biri olduğu belirtilmektedir (Gök, 2016). Ayrıca hızlı kentleşme, parçalanmış aile, aşırı baskıcı veya rahat aile tutumları, kültürdeki değişimler, kadın ve erkeğin düşük eğitim düzeyi, çocuk sayısının fazla olması da şiddete neden olan faktörler arasında sayılabilir (Gürkan ve Coşar, 2009).

Ekonomik problemler, işsizlik, iş yerindeki sıkıntılar, genellikle çocukların bakımının kadına ait olması gibi durumlar erkeğin kadına şiddet uygulamasına sebep olabilmektedir (Üstüner, 2020). Maddi anlamda erkeğe bağımlı olan kadınlar ekonomik şiddete daha fazla maruz kalmakta, kendi yaşamları üzerinde karar verme yetkisine sahip olamamaktadır (Gök, 2016). Ancak sadece eğitim veya ekonomik seviyesi düşük olan kadınların şiddete maruz kalmadığı, her düzeydeki kadının maruz kalabildiği bildirilmektedir (Üstüner, 2020). Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009) çalışmasında, alkol ve madde bağımlılığı gibi kötü alışkanlıklar, kadın ya da erkeğin ailesinden kaynaklanan sorunlar, kıskançlık, aldatılma gibi durumlar şiddet nedenleri arasında öne çıkmaktadır. Yasal boşluklar, göçler, doğal afetler gibi durumlar da şiddet riskini arttırıcı faktörler olabilmektedir (Kandemirci ve Kagnici, 2014).

Toplunun şiddeti hoş görmesi, şiddetin kuşaklararası devam etmesi, sosyal öğrenme yolu ile çocuğun ailedeki şiddet davranışını örnek alması, bireyde davranış bozukluğuna neden olduğu, saldırgan davranışları arttırdığını ve sonuç olarak da şiddete sebep olduğu belirtilmektedir (Gürkan ve Coşar, 2009; Tatlılıoğlu, 2013). Ayrıca çatışma ve çözüm bulma becerilerindeki eksiklik, öfke kontrolündeki yetersizlik, sosyal beceri eksikliği, aşırı alınganlık, yalnızlık duygusu, özgüven ve ilgi eksikliği, sık sık engellenme ve cezalandırılma, dikkat eksikliği, fiziksel, psikolojik ve cinsel açıdan istismar edilme de şiddet nedenlerine örnek gösterilebilir (Çalışkan ve Çevik, 2018).

2.1.4. Şiddet türleri

Şiddetin en göze çarpan türü fiziksel şiddettir. Bunun nedeni, fiziksel şiddet içeren eylemin mağdurlarda yaratmış olduğu zararların daha kolay fark edilmesidir. Kadına yönelik şiddet, sadece fiziksel şiddetten ibaret değildir. Fiziksel olmayan diğer şiddet türleri de oldukça yaygındır (Özçoban, 2018). Şiddet olgusunun çok farklı şekillerde ortaya konmasının nedeni karmaşık bir yapıya sahip olmasındandır (Akkaş ve Uyanık,

2016). Toplumun değer yargılarına, kültürel yapısına ve yapısal özelliklerine göre bazı davranışların şiddet olarak tanımlanması farklılık gösterdiğinden tek bir şiddet türünden söz etmek mümkün değildir (Sabit, 2019).

2.1.4.1.Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, ceza vermek amacı ile karşı tarafa fiziksel olarak her türlü zararı verecek şekilde davranmaktır (Kızılkaya Beji, 2016). Fiziksel şiddet, daha çok kişinin bedenine yöneliktir ve bedensel güce dayalıdır. Karşısındaki kişiyi kontrol etmeyi, kendi isteklerini gerçekleştirmeyi amaçlar (Akkaş ve Uyanık, 2016). Fiziksel şiddet tokat atma, tekmeleme, fırlatma, dövme, çimdikleme, yumruklama, itme, yakma, boğaz sıkma, hırpalama, ısırma, tükürme, saç çekme, saçtan çekip sürüklenme, duvara vurma, kol bükme, kemik kırma, bağlama, bıçak gibi kesici aletlerle veya silah gibi ateşli aletlerle yaralama, cisimle (hortum, kemer gibi) dövme, yüze veya bedene yakıcı (asit, kezzap, kaynar su gibi) madde dökme, sağlıksız koşullarda yaşamaya mahkum bırakma gibi bireyin bedensel zarar görmesine ve hatta bireyin ölmesine neden olan eylemlerdir (Özçoban, 2018).

2.1.4.2.Duygusal / Psikolojik ve Sözel Şiddet

Duygusal şiddet, duyguların zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke ve gerginliği azaltmak amacı ile kişiye baskı uygulayarak bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (Yanık ve ark., 2014).

Duygusal şiddette kişiye sürekli bağırma, gururunu incitici davranış ve sözlerde bulunma, fiziksel şiddet uygulamak için tehdit etme, kadının düşünce ve duygularını ifade etmede baskı uygulama vardır. Kişinin sosyal çevresiyle iletişimini kısıtlayıcı davranışlarda bulunma, giyimine müdahale etme gibi fiziksel şiddet uygulamadan psikolojisini bozucu eylemler görülür (Sabit, 2019). Ayrıca duygusal şiddet, lakap takma, kadının değerlerini, duygularını, ihtiyaçlarını görmezden gelme, kadının görünümü, cinselliği ve zekâsı ile ilgili küçültücü ifadelerde bulunma, diğer kadınlarla

karşılaştırmalar yapma ve aldatma tehdidinde bulunma olarak da ifade edilmiştir (Okutan, 2007).

2.1.4.3.Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, fiziksel şiddete göre çok sonraları araştırma konusu olmuştur ve çoğu zaman araştırmalarda fiziksel şiddet ile birlikte ele alınmıştır. Cinsel şiddete yönelik araştırmalar ancak 50 yıl öncesinde başlamış ve sonrasında devam etmiştir (Gürhan ve ark., 2020). Tüm dünyada bu şiddet türünün mağdurları çoğunlukla kadınlar, trans bireyler ve çocuklardır. Kadının bedenine ve cinsel kimliğine karşı bir saldırı olan cinsel şiddet, kadınların maruz kaldıkları şiddet türlerinin en yaygını, en yıkıcı ve en onur kırıcı olanıdır (Dumrul ve Danacı, 2005).

DSÖ “cinsel bir eylem gerçekleştirmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsayan, kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da işyerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel eylem” olarak cinsel şiddeti tanımlamıştır (Özçoban, 2018).

2.1.4.4.Ekonomik Şiddet

Bireyi kontrol etmek veya cezalandırmak amacı ile ekonomisini sınırlamak, temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak duruma getirmek için yapılan her türlü davranış ekonomik şiddet olarak ifade edilmektedir (Özgentürk ve ark., 2012).

Ekonomik şiddetde kadının çalışması engellenebilir ya da çalışma hayatı kısıtlanabilir, aile bireylerinin ev ihtiyaçları karşılanmayabilir. Ayrıca ailenin sürekliliğini sağlamamak, ekonomik kaynaklara, krediye, sağlık hizmetlerine, iş ve eğitim tesislerine ve tarımsal kaynaklara erişimi kısıtlamak, özel mülkler ve ortak alanların kullanımı gibi alanlarda negatif ayrımcılık yapmak ekonomik şiddetin içinde yer almaktadır (Sabit, 2019; Yurtsal ve Eroğlu, 2018).

2.1.4.5.Israrlı Takip

Israrlı takip kavramının (stalking) hukuksal açıdan nitelik kazanması yeni bir durumdur (Doğan, 2014). Aynı veya birbirinden farklı şekilde tekrarlanan eylemlerle mağdurun takip ve taciz edilmesi, bunun sonucunda kişinin endişe veya korku

duymasını içerir (Türkmen, 2009). İstanbul Sözleşmesi’nde ısrarlı takip “taciz amaçlı takip” olarak kavramlaştırılmış ve 34. maddede tanımlanmıştır. Israrlı takip kişiye yönelik olarak gerçekleştirilen ve kişiye, kendisini güvende hissetmesini engelleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışlardır (<https://rm.coe.int/1680462545>).

2.1.4.6. Dijital Şiddet

Dijital şiddet günümüzde bireyler için ciddi bir sorun haline gelmektedir. Bu durum birçok ruhsal soruna neden olmakta ve bireylerin tüm yaşamlarını olumsuz etkilemektedir (Özmen, 2018). Siber taciz, siber zorbalık, siber tartaklama gibi farklı kavramlar ile de tanımlanan dijital şiddet, insanların mail, kısa mesaj gibi teknoloji ile alakalı yollar aracılığıyla diğer insanları tehdit ederek veya onlara şantaj yaparak zarar vermeleri olarak tanımlanmaktadır (Cebecioğlu ve Altıparmak, 2017). Dijital bir ortamdan kişinin gözetlenmesi, denetlenmesi, takip edilmesi, nerede olduğu veya ne yaptığının izlenmesi, kaydının alınması veya izinle alınan kaydın yayılması, özel hesaplarının karıştırılması, internet üzerinden kişiyi küçük düşüren, hakaret eden, nefret içeren eylemlerde bulunulmasıdır (Yıldırım, 2019).

2.1.5. Şiddet Döngüsü

Faz 1: Gerilimin olduğu faz: Bu aşamada eşler arasındaki gerginlik yükselmekte, kadına yönelik duygusal ve psikolojik istismar davranışları artmaktadır (Köse ve Beşer, 2007). Bu fazda kadının şiddet dönemi gecikebilir, ertelenebilir veya erkek sakinleşebilir. Sonraki aşamada şiddet yaşanır (Okutan, 2007).

Faz 2: Şiddetin aktif olduğu faz: Kontrol edilemeyen gerilim mevcuttur (Kızılkaya Beji, 2016). Gerilimin yerini şiddet almaktadır. Hafif ya da ciddi incinmeler olabilir. Şiddet sonrası kadında şok, inanmama ve inkâr yaşanabilir (Köse ve Beşer, 2007).

Faz 3: Balayı fazı: Kadın bu dönemde fiziksel ve duygusal olarak zayıftır, ilgi ve şefkate ihtiyaç duyar. Eşinin bu dönemdeki yakın ilgisi kadını ümitlendirir. Bu durum şiddet yaşantısının sona ereceğini düşündürmekte ve eşi ile olan ilişkisini sona

erdirmesini zorlaştırmaktadır (Köse ve Beşer, 2007). Bu dönemde mağdur, ortaya çıkan şiddetten kendisinin sorumlu olduğuna inanmaktadır (Kızılkaya Beji, 2016).

2.1.6. Şiddet Uygulayan Bireyin Kişilik Özellikleri

Şiddet uygulayan kişinin özelliklerine bakıldığında,

- Kendini haklı görme
- Sürekli olarak karşı tarafı suçlama
- Düşük özgüven
- Uygulanan şiddeti minimize etme
- Terk edilme korkusu
- Eğitim yaşamında başarısızlıklar
- Çatışma ve problem çözme becerilerinde yetersizlik
- Kişilik bozukluğu
- Öfke kontrolünde yetersizlik
- Sosyal beceri eksikliği
- Engellenmişlik duygusu
- Alınganlık
- Alkol ve madde bağımlılığı
- Dışlanmışlık ve yalnızlık duygusudur (Çalışkan ve Çevik, 2018; Çelik, 2015; Houseman ve Semien, 2020; Okutan, 2007).

2.1.7. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerine Etkileri

İnsanın en temel haklarından biri sağlık hakkıdır. Kadınlar şiddete maruz kaldıklarında bu haktan yoksun bırakılmakta, ölümcül ve ölümcül olmayan sağlık sorunları ile karşı karşıya kalmaktadır (Öztürk ve ark., 2016). Şiddetin kadın sağlığı üzerindeki etkileri, uluslararası sözleşmeler, konferanslar ve deklarasyonlarda insan hakkı ihlali ve halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmiştir (Köken, 2019). Şiddet, kadınların fiziksel sağlığını (yani fiziksel istismar nedeniyle yaralanma), zihinsel ve duygusal sağlıklarını (yani depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres bozukluğu) ciddi şekilde etkiler (Horiuchi ve ark., 2009).

Fiziksel şiddet kadınlarda doğrudan veya dolaylı olarak fiziksel sağlık sorunlarına neden olan önemli bir risk faktörüdür. Kadına yönelik şiddetin fiziksel sağlık sonuçları

ani ve doğrudan (yaralanma veya ölüm gibi), uzun süreli ve doğrudan (sakatlık gibi), dolaylı (gastrointestinal bozukluklar gibi) veya her üçü de birlikte olabilmektedir (Saraç, 2020). Kadına yönelik şiddetin fiziksel sağlığa olumsuz etkileri; kemik kırıkları, yaralar, çürükler, dişlerini kaybetme, beyin sarsıntıları, moraran gözler, görme veya işitme yetilerinin kaybı, bedensel engelli olma, yanık izleri, kalıcı baş ağrıları, mide ve sindirim problemleri olabilmektedir (Bilican Gökkaya, 2009).

Şiddet kadında duygusal yönden de olumsuz etkiler yaratabilir. Şiddette uğrayan kadınlarda şok, hissizlik ve inkâr şiddetin ilk reaksiyonlarıdır. Gelecekte şiddetin devam edebileceği kaygısı, güvenlik açısından korku yaşanmasına yol açabilir (Özçoban, 2018). Kişi şok ve inkâr dönemlerini atlatıp, şiddete şiddetle karşılık verme sonrasında depresyon ve kendini suçlama eğilimi gösterebilir. Şiddetin daha uzun süreli olduğu durumlarda güvensizlik, kontrol kaybı, öz saygıda düşme, umutsuzluk, çaresizlik hissi görülebilir (Almış ve ark., 2020). Şiddete maruz kalan kadınlarda travma sonrası depresyon, stres bozukluğu, sosyal izolasyon, madde bağımlılığı, intihar ve ölümler görülebilir (Bükecik ve Özkan, 2018).

Cinsel ve fiziksel şiddet birçok jinekolojik soruna yol açabilir. Kronik pelvik ağrı, pelvik inflamatuvar hastalıklar, vajinal kanamalar, dismenore, cinsel fonksiyon bozukluğu, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, infertilite, gebelik komplikasyonları ve düşüklere sebep olabilir (Açıkgöz, 2015; Kızılkaya Beji, 2016).

Şiddete uğrayan kadınların mesleki ve kariyer yaşamları olumsuz etkilenebilir, yoksulluk ve ekonomik bağımsızlığını kaybetme durumu ile karşı karşıya kalabilirler (Üstüner, 2020). Uğramış olduğu şiddetin sebep olduğu fiziksel ve ruhsal problemler nedeni ile iş performansları düşmekte ve verimlilikleri azalmaktadır (Kaya, 2019). Kadınların eğitim olanakları azaldığı için kişisel becerilerinde de azalma görülür. Kadınlar daha çok vasıfsız işlere sahip olurlar ya da erken yaşta evlenirler (Gürkan ve Coşar, 2009).

Ayrıca kadınların maruz kaldığı şiddet davranışı, onları ölümcül sonuçlara da götürmektedir. Kadına yönelik şiddetin en uç sınırı, eşleri, partnerleri ya da kültürel

yapı (töre ve namus cinayetleri) nedeni ile ölümle karşı karşıya kalmalarıdır (Bilican Gökkaya, 2009).

2.1.8. Kadınların Şiddetle Baş Etme Biçimleri

Şiddet ile baş etme yöntemleri bireysel ve sosyokültürel faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bireyin yaşadığı toplumun sosyokültürel özellikleri, çocukluk döneminde şiddete maruz kalması, şiddetin türü, derecesi, kişilik özellikleri, şiddeti algılama ve yorumlama biçimi kadının şiddetle nasıl baş edeceğini belirlemektedir (Babacan Gümüş ve ark., 2020; Okutan, 2007).

Lazarus ve Folkman (1984) duygusal ve problem odaklı olmak üzere iki tür baş etme biçimi tanımlamıştır. Duygusal odaklı baş etmede, sorunu yaratan durumla yüzleşmekten kaçınma durumu vardır (Kandemirci ve Kagnici, 2014). Problem odaklı baş etme ise doğrudan strese neden olan faktör ile ilişkilidir. Bu baş etme yöntemi stresörle ilgili yardım arama, baş etmek için plan oluşturma, bir sonraki adımı planlama ve stresörü ortadan kaldırmayı içeren davranışları kapsar (Erdoğan ve ark., 2009).

Olumlu bir baş etme biçimi olan sosyal destek arama yaklaşımı ise, strese neden olan olay ya da durumla başa çıkabilmek için diğer bireylerden yardım almayı kapsar (Akpınar, 2013). Kadının kaynakları sınırlı olduğunda ve kültürel nedenlerle yeterli destek alamadıklarında boyun eğici yaklaşımı kullanabilmektedirler. Sonuçta da sorundan kaçınma, kendini suçlama, sosyal geri çekilme gibi yöntemleri kullanarak şiddetle başa çıkılmaya çalışılmaktadır. Sorun odaklı yöntemlerden yüzleşme, uzaklaşma ve aile desteği kullanılırken, duygusal odaklı yöntemlerden sabır, boyun eğme ve kadercilik gibi yaklaşımlar kullanılmaktadır (Bahadır Yılmaz, 2015).

Kadınların başa çıkma stratejileri “aktif” ve “pasif” olmak üzere iki türdür: gözlemlenebilen davranışsal çabalar, “aktif” stratejileri, gözlemlenemeyen bilişsel ya da duygusal çabalar da “pasif” stratejileri göstermektedir (Okutan, 2007).

Kadınlar şiddete karşı sessiz kalarak, ağlayarak, ilaç ya da alkol kullanarak, eşinin yardım almasına destek olarak, şiddeti minimize ederek, ilişkinin olumlu yanlarını

düşünerek ve eşini kızdıracak hareketleri yapmamaya çalışarak şiddete karşı daha çok pasif davranış sergilemektedirler (Okutan, 2007).

2.2. Çatışma

2.2.1. Çatışmanın Tanımı

Yeni bir olgu olmayan çatışma yaşamın her alanında yaşanmaktadır (Sargın, 2010). Günümüzde çatışma daha çok yıkıcı ve şiddete dayalı yollarla çözülmeye çalışılmaktadır (Akbalık, 2001). Çatışma geçimsizliği, uyuşmazlığı ifade etmektedir (Basım ve ark., 2009; Hisli Şahin ve ark., 2009).

Çatışmanın farklı tanımları bulunmaktadır. Deutsch'a (1973) göre çatışma, bireyin hedefine ulaşmak amacı ile gösterdiği davranışın diğer kişinin hedefini gerçekleştirmesini engellediğinde ortaya çıkar (Koruklu ve ark., 2015). Coser'e göre çatışma, iki ya da daha fazla kişinin güç, mevki ya da sınırlı kaynaklar için rekabet etmesidir. Bireylerin öncelikleri, genel değerleri ve ihtiyaçları çakıştığı zaman farklılıklar ortaya çıkar ve farklılıklar anlaşmazlığa dönüşünce de çatışma ortaya çıkar (Erem, 2008). Mourer'e (1991) göre çatışma, iki ya da daha fazla tarafın isteklerinin birbiriyle uyuşmaması sonucu ortaya çıkan anlaşmazlıktır (Akbalık, 2001). Çatışma iyi ya da kötü olarak değerlendirilemez, kişilerin paylaştığı iletişimdir. İletişim açısından çatışma, en az iki kişi arasında, birbirine zıt amaçların algılanması, az miktarda olan bir şeyin paylaşılması ve bir tarafın amacına ulaşmasında diğer tarafın olaya karışması sonucu ortaya çıkan mücadeledir (Erem, 2008).

Genel olarak çatışma gerek fizyolojik gerekse psiko-sosyal ihtiyaçların doyumuna engel olan sıkıntıların meydana getirdiği gerginlik hali veya birey ve grupların birbiri ile çatışan amaçlarının sonucu olarak bir bireyin diğer bireye hareket ve ifadeleri ile meydan okuması olarak tanımlanmaktadır (Sargın, 2010).

2.2.2. Çatışmanın Nedenleri

Temel Gereksinimler: İnsanlar arasındaki çatışmalar genellikle ait olma, eğlence ya da özgürlük gibi gereksinimleri karşılama ihtiyacından ortaya çıkmaktadır (Erem, 2008). Genellikle bu ihtiyaç sevgi, başkalarıyla iş birliği yapma ve paylaşma şeklinde giderilmeye çalışılır (Peterson, 2000). Kişi, ait olduğu gruptan dışlandığında ya da grup üyeleriyle olan ilişkilerinde problemler yaşadığında bu gereksinimi

karşılanmamış ya da engellenmiş olur ve çatışma ortaya çıkar (Koç ve ark., 2017). Güç gereksinimi başarma, kazanma, saygı görme ve kabul edilme ihtiyacı ile karşılanır (Erem, 2008). Özgürlük ihtiyacı, olaylar üzerinde kontrol sahibi olma hissini ifade eder. Seçim yapma ve seçeneklere sahip olma özgürlüğü kişinin psikolojik iyiliği için gereklidir (Peterson, 2000). Eğlenme ihtiyacı ise karşılanması oldukça kolaydır. Bireyin yaptığı işten zevk alması, arkadaşlarıyla anlamlı zaman geçirmesi ya da sevdiği bir diziyi izlemesi bireyin eğlenmesini sağlayabilir (Koç ve ark., 2017). Bu gereksinimler karşılanmadığında ya da gereksinimleri karşılamada sorunlar yaşandığında çatışma ortaya çıkabilir.

Değerler, Öncelikler ve İlkelerde Farklılıklar: Bireyin sahip olduğu değerleri, öncelikleri ve ilkeleri farklı olabilir. Bu kişiler, aynı koşulları farklı biçimde algılayabilir ve çevredeki uyarıcılara farklı tepki verebilirler. Değer farklılıklarından kaynaklanan sorunların çözümü daha zordur ve sonuçta çatışma ortaya çıkabilir (Erem, 2008).

Sınırlı Kaynaklar: Sınırlı kaynakların paylaşımındaki anlaşmazlıklar, çatışmaya neden olur (Kutlu, 2016). Genellikle para, zaman, mal gibi konularda yaşanır. Bireyler kaynakları paylaştığında veya yeni bir kaynak üretildiğinde çoğunlukla çatışmalar çözömlenmektedir (Koç ve ark., 2017).

2.2.3. Çatışmaya Gösterilen Tepkiler

Sert Tepki: Bu tepki genellikle çevresine güç gösterisinde bulunmayı seven, maceraperest ve duygusal olarak katı kimseler tarafından sergilenir. Bu kişiler çoğunlukla öfkeli, tehdit eder ve saldırganlık davranışı gösterirler. Sert tepkiler verilerek isteklerin elde edilmeye çalışıldığı bu tepki türünde daha sert olan kazanmaya çalışır ve sonuçta her iki taraf da aslında kaybeder (Koç ve ark., 2017).

Yumuşak Tepki: Bu kişiler çatışmanın daha ciddi bir duruma gelmemesi için geri çekilirler, sorunlar karşısında kolayca pes ederler veya kendi isteklerinden vazgeçerler (Erem, 2008). Taraflardan biri kazanırken, diğeri kaybediyormuş gibi görünse de her iki taraf da kaybeder (Koç ve ark., 2017).

İlkeli Tepki: Bu tepkide, sorunlar karşısında her iki tarafın da anlaşmaya ve uzlaşmaya varacağı bir çözüme ulaşmak amaçlanır (Erem, 2008). Çatışma

yaşandığında diğer insanları ya da durumları suçlamak yerine kendi sorumluluklarını almaya çalışırlar ve bu durumda her iki taraf da kazanır (Koç ve ark., 2017).

2.2.4 Çatışmanın Olumlu Yönleri

Çatışma genelde olumsuz çağrışımlar oluştursa da bazı durumlarda olumlu niteliklere ve sonuçlara sebep olabilir (Erem, 2008). Birey yaşadığı toplumun sunduğu rolleri yerine getirmek için istekli olabilir, fikirlerini paylaşarak yaratıcılığı ortaya çıkabilir (Büyükişık, 2019). Farklılıklara karşı anlayışlı olmayı öğretebilir, öfke ile olumlu baş edebilir, diğer insanların ihtiyaçlarını fark etmeyi sağlayabilir, ekip ruhu üzerinde pozitif bir etki yapabilir ve sağlıklı bir iletişim kurulmasını sağlayabilir (Erem, 2008).

2.2.5 Çatışmanın Çözüm Yolları

Çatışmalar kaçınılması gereken bir sorun değildir. Değişimin ve gelişimin başlangıcı olarak değerlendirilmelidir (Hisli Şahin ve ark., 2009). Çatışma çözme, kişiler arasında yaşanan anlaşmazlığın sona erdirilmesi amacı ile tarafların bir araya gelip çözüm için çaba harcama sürecidir (Koruklu ve ark., 2015).

Kaçınma (Geri Çekilme): Kişi bu tür durumlarda çatışmayı görmezden gelme, önem vermeme ve kişisel düşüncelerini ifade etmeme davranışlarını sergiler. Kendine güveni olmayanların çok sık kullandığı bir davranıştır (Kutlu, 2016). Bireyin kazan-kaybet yaklaşımının bir sonucudur. Bu davranış biçiminde birey en temel psikolojik gereksinimlerinden vazgeçer. Bu bireyler, kendi yaşamlarını yönetmekte zorluk çekerler ve diğer insanların kendilerini kullandıklarını düşünerek gizli öfke duygusu yaşayarak bu duyguyu içlerinde büyütürler (Büyükişık ve Yazıcı Okuyan, 2020).

Bütünleştirme (Sorun Çözme): Her iki tarafın beklentilerini karşılamak için bilgilerin paylaşımını ve karşılıklı açık olmayı içeren problem çözme sürecidir (Koruklu ve ark., 2015). Kabul edilebilir bir çözüme ulaşmak için her iki taraf da aralarındaki farklılıkları analiz eder. Bir tarafın kazanması için diğer tarafın kaybetmesi gerektiğini düşünmezler (Kutlu, 2016). Her iki tarafın da içsel çözüm yaşayabileceği uygun çözümler buluncaya kadar çözüm arayışları devam eder ve taraflar uzlaşarak aralarında bir anlaşma yaparlar (Büyükişık ve Yazıcı Okuyan, 2020).

Uyma (Yatıştırma): Başkalarını memnun etmek için farklılıkları yok sayıp ortak noktaları vurgulayan bir tutumu kapsar (Koruklu ve ark., 2015). Bireyler başkalarına

sevimli görünmek ve başkaları tarafından kabul görmeye çalışırlar. Bu stratejide bireyler başkalarının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendi ihtiyaçlarından vazgeçebilirler (Koç ve ark., 2017).

Zorlama (Güçlü Olma): Kazan-kaybet şeklinde tanımlanan ve her ne olursa olsun kazanmaya odaklı bir yaklaşımdır (Koruklu ve ark., 2015). Çatışmalarda kendi çözümlerini dayatırlar (Büyükişik ve Yazıcı Okuyan, 2020). Kazanmak için saldırganlık, fiziksel şiddet, kaba kuvvet, hakaret kullanırlar. Bu davranış genellikle taraflar sorunları üzerinde konuşmak istemedikleri ya da birbirlerinin gereksinimlerine önem vermediklerinde ortaya çıkar (Erem, 2008).

Uzlaşma: Bu yaklaşım, her iki tarafın ortak noktada buluşabilmesi için karşılıklı olarak fedakârlık yapılması gerektiğini savunur (Koruklu ve ark., 2015). Bu yaklaşımı benimseyen kişiler için amaç ve ilişki orta düzeyde önemlidir. Her iki tarafın da kazanacağı bir orta yol bulunmaya çalışılır (Koç ve ark., 2017).

2.3. Şiddet ve Çatışma ile Başa Çıkma Ebelik Yaklaşımları

Şiddet olgusu sadece şiddete maruz kalanları değil diğer tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir sorun olduğu için ebelerin konuya dikkat çekmesi ve bu konuda bilgi sahibi olmaları önemlidir (Sevim ve Ataş, 2015; Sis Çelik ve ark., 2015). Şiddet öncesi ortaya çıkan çatışma kavramı genelde olumsuz çağrışımlar oluştursa da bazı özellikleri ile olumlu sonuçlara da neden olabilmektedir (Erem, 2008). Sağlıklı bir toplum sağlıklı ailelerin ve sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür (Karşlı, 2019). Ebeler bireylerin ve ailelerin sağlığını koruma ve yükseltmede önemli rolleri olan sağlık profesyonellerinden biridir. Bu nedenle ebeler şiddete ve çatışmaya yönelik aşağıdaki yaklaşımları uygulamalıdır:

- Sağlık çalışanlarının mesleki rollerine ilişkin kendi duygularının, şiddet konusundaki inanç ve tutumlarının farkında olması, duygularını kontrol etmesi ve objektif olması şiddete maruz kalan kadınlara profesyonel hizmet sunmalarında etkili olacaktır. Bu nedenle sağlık çalışanlarına şiddetle ilgili eğitim programları planlanmalıdır (Dağlar ve ark., 2017; Sabancıoğlu ve ark., 2016).
- Toplumun tüm alanlarında hizmet sunan sağlık çalışanları etik ve mesleki kodlar doğrultusunda şiddet mağdurunu tanıyarak, bireyin suçluluk hissetmeden sorununu dile getirmesini, mahremiyetinin ve güvenliğinin sağlanmasını, gerekli

verilerin toplamasını, gerektiğinde diğer profesyonellere yönlendirilmesini ve rehberlik edilmesini sağlamalıdır (Alshammari ve ark., 2018; Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008).

- Ebeler, şiddete uğrayan kadınların tanınmasında hem hastane ortamında hem de ev ziyaretlerinde kadınlarla birebir kalma fırsatında bulundukları için kilit konumda olan kişilerdir. Bu süreçte ebeler güvenli bir ortam oluşturmali ve şiddet belirtilerini tanımlayabilmelidir (Yurtsal ve Eroğlu, 2018).
- Ebelerin savunuculuk, danışmanlık, eğitim ve bakım rolleri gereği, kadının, ailenin ve toplumun sağlığının korunması ve iyileştirilmesi, gerektiğinde rehabilitasyonunun sağlanması işlevleri vardır (Dağlar ve ark., 2017). Bu bağlamda ebeler bireyleri şiddetle ilgili değerlendirme yapmalı, danışmanlık ve eğitim vererek yaşam kalitesine katkı sağlamalıdır (Houseman ve Semien, 2020).
- Kadınların toplumdaki statülerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı, evlilik öncesi eğitim ve danışmanlık hizmeti verilerek tıbbi kayıtların doğru ve düzenli tutulması sağlanmalıdır (Yetim ve Şahin, 2008).
- Şiddete maruz kalan kadınların bakımından sorumlu olan ebeler, rutin yapılan uygulamalar ile sınırlı olmayan, bireysellik ve öznellikten yana olan bir bakım modeli üstlenmelidir. Bu süreç sadece rutin tedaviye yönelik uygulamaları kapsamamalı, aynı zamanda hümanistik yaklaşımları içine alacak uygulamalar olmalıdır (Acosta ve ark., 2018).
- Sağlık çalışanları kadınları güçlendirmede, destek hizmetleriyle bağlantı kurarak destek sağlamada ve kadınları savunmada önemli bir rol oynarlar (Beccaria ve ark., 2013). Bu nedenle şiddet mağdurlarının barınması, korunması ve hukuki yardımı ile ilgili bilgi sahibi olmalı ve gerekli yönlendirmeleri yapabilmelidirler (Houseman ve Semien, 2020).
- Kadına yönelik şiddetin önlenmesindeki etkinliklere erkeğin de katılımı sağlanmalı, sektörler arası iş birliği yapılarak kadın ve erkeklerin eğitim düzeyi yükseltilmelidir (Köse ve Beşer, 2007).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, randomize kontrollü araştırma olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda yapılmıştır. Buradaki öğrenciler ön lisans programında öğrenim görmektedir. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda Ağız ve Diş Sağlığı, Ameliyathane Hizmetleri, Anestezi, Çocuk Gelişimi, Diş Protez Teknolojisi, Diyaliz, Eczane Hizmetleri, Fizyoterapi, İlk ve Acil Yardım, Odyometri, Optisyonluk, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri ve Yaşlı Bakımı bölümleri bulunmaktadır. Öğrencilerin ders müfredatında şiddet ve çatışma konularını içeren dersler ya da konu içerikleri bulunmamaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim dönemi birinci yarıyılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmuştur. 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarı ile toplam 3682 öğrenci kayıtlıdır. Araştırmanın örneklemi 2019-2020 eğitim öğretim yılının birinci yarıyılında Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim görmekte olan, araştırmaya katılmada gönüllülük gösteren kız öğrenciler oluşturmuştur.

Örneklem hesaplamasında Adıbelli ve arkadaşlarının (2018) çalışmasından faydalanılmış ve Post Hoc power (güç) analizi G*Power programı kullanılmıştır. Yapılan güç analizi sonucunda çalışma ve kontrol grubuna 40'ar kişi olmak üzere toplamda en az 80 kişi alındığında $\alpha = 0,05$, etki büyüklüğü $d = 0,83$ ve testin gücü $p(1-\beta) = 0,9790517$ (%97,9) olarak hesaplanmıştır. Araştırmada öğrenciler, basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak randomizasyon ile çalışma ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışmanın gücünü artırmak ve olası kayıpları önlemek adına çalışma ve kontrol grubuna 50 öğrenci dahil edilerek araştırmaya başlanmıştır. Çalışma grubunda 5 öğrenci eğitime katılmış olup ikinci izleme katılmamıştır. Kontrol grubundan da 8 öğrenci birinci izleme katılmış, ancak ikinci izlemde ulaşılammıştır. Araştırma 87 öğrenci ile (çalışma: 45; kontrol: 42) tamamlanmıştır.

3.4. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımlı Değişkenler

Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği puanları bağımlı değişkenleri oluşturmuştur.

Bağımsız Değişkenler

Eğitim bağımsız değişkeni oluşturmuştur.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler Kişisel Bilgi Formu, Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği ile toplanmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu I (Ek 1)

Bu form birinci izlem için hazırlanmıştır. Form öğrencilerin yaş, aile tipi, anne-baba eğitim durumu ve çalışma durumu, öğrenime başlamadan önce yaşadığı yer ve gelirini algılama durumu gibi sosyo-demografik özelliklerini kapsayan 12 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca form şiddet ile ilgili eğitim alma durumu, şiddet konusundaki farkındalık durumu, şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşünceleri, şiddet durumunda danışmanlık yapabilme ve şiddetin özelliklerini kapsayan 17 sorudan oluşmuştur. Formda toplam 29 soru bulunmaktadır.

3.5.2. Kişisel Bilgi Formu II (Ek 2)

Bu form ikinci izlemde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Öğrencilerin şiddet ile ilgili eğitim alma durumu, şiddet konusundaki farkındalık durumu, şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşünceleri, şiddet durumunda danışmanlık yapabilme ve şiddetin özelliklerini kapsayan 11 sorudan oluşmaktadır.

3.5.3. Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (ÜÖŞYTÖ) (Ek 3)

Ölçek Adıbelli ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Türk toplumuna uyarlanmış ve uygun olduğu belirlenmiştir. Ölçek 52 maddeden oluşmakta ve beşli likert tipindedir. Şiddetin türleri (9,10,16,18,19,20,22,23,24,25,29,30,31,44.maddeler), şiddeti olağanlaştırma (8,13,14,27,33,40,41,42,43,48,50,51,52.maddeler), kadına yönelik şiddet

(11,12,15,17,21,26,28,32,39,47,49.maddeler), şiddeti onaylamama (1,2,3,4,5,6,7.maddeler) ve şiddetin farklı boyutları (34,35,36,37,38,45,46. maddeler) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam puanı 52-260 arasında değişmekte ve toplam puanın yükselmesi şiddeti onaylamama ve kabul etmeme açısından olumlu tutumların olduğunu göstermektedir. Olumsuz her madde için geçerli olmak üzere kesinlikle katılıyorum (1 puan), Katılıyorum (2 puan), Kararsızım (3 puan), Katılmıyorum (4 puan) ve kesinlikle katılmıyorum (5 puan) arasında puanlanmaktadır. Olumsuz maddeler: 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 21, 26, 27, 28, 32, 33, 39, 40, 41, 42, 43, 47, 48, 49, 50, 51, 52'dir. Olumlu cümlelerde tersine kodlama yapılmakta ve en iyi tutumu göstermektedir. Olumlu maddeler: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 46'dır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasında şiddetin türleri alt boyutu için Cronbach Alpha değeri 0,87, şiddeti olağanlaştırma alt boyutu için 0,83, kadına yönelik şiddet alt boyutu için 0,83, şiddeti onaylamama alt boyutu için 0,73, şiddetin farklı boyutları alt boyutu için 0,75 ve ŞYTÖ'nin toplamı için 0,91 olarak bulunmuştur (Adıbelli ve ark., 2018).

3.5.4. Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği (ÇŞFÖ) (Ek 4)

Ölçek Ohio Eğitim Komisyonu tarafından (2002) geliştirilmiştir. Türkiye'de geçerlik ve güvenirlik çalışması Sargın tarafından (2010) yapılmış, Türk toplumuna uyarlanmış ve uygun olduğu belirlenmiştir. Ölçek, Hiç katılmıyorum (1 puan), Katılmıyorum (2 puan), Kısmen Katılıyorum (3 puan), Katılıyorum (4 puan), Tamamen Katılıyorum (5 puan) şeklinde değerlendirilen, beşli Likert türü bir ölçektir. Tersine çevrilmiş madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilen puanın yüksekliği, bireyin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ergen ve yetişkinlere uygulanabilen ÇŞFÖ 27 kategorik belirtiler maddesi içeren bir ölçektir. ÇŞFÖ'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasında sekiz faktör belirlenmiştir. Bunlar:

Çatışmaya ilişkin farkındalık: altı maddeden oluşmaktadır (5,6,7,8,17,26. madde)

Şiddete ilişkin farkındalık: dört maddeden oluşmaktadır (12,13,14,27. madde)

Çatışmayı etkileyen faktörlere ve çözümüne ilişkin farkındalık: beş maddeden oluşmaktadır (4,9,10,11,18. madde)

Empatiye ilişkin farkındalık: üç maddeden oluşmaktadır (21, 22, 23. madde)

Çatışmada fiziksel tepkilere ilişkin farkındalık: iki maddeden oluşmaktadır (24, 25. madde)

Şiddetin etki ve boyutlarına ilişkin farkındalık: iki maddeden oluşmaktadır (15,16. madde)

Çatışmada duygulara ilişkin farkındalık: iki maddeden oluşmaktadır (19,20. madde)

Çatışma ve şiddetin doğasına ilişkin farkındalık: üç maddeden oluşmaktadır (1,2,3. madde).

Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri geçerlik güvenirlik çalışmasında 0,87 olarak bulunmuştur (Sargın, 2010).

Tablo 1: Ölçeklerin Araştırmamızdan Elde Edilen Cronbach Alfa Değerleri

Ölçekler	Cronbach's Alfa Değeri		Alınabilecek puanlar
	Birinci izlem	İkinci izlem	
ÜÖŞYTÖ Alt boyutları			
Şiddetin türleri	0,71	0,80	14-70
Şiddeti olağanlaştırma	0,61	0,71	13-65
Kadına yönelik şiddet	0,68	0,68	11-55
Şiddeti onaylamama	0,50	0,66	7-35
Şiddetin farklı boyutları	0,58	0,74	7-35
ÜÖŞYTÖ toplam	0,84	0,90	52-260
ÇŞFÖ toplam	0,91	0,95	27-135

3.6. Araştırmanın Uygulanması

Araştırma verileri 10 Aralık 2019-10 Ocak 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma kriterlerini karşılayan öğrenciler ile tanışılarak çalışmanın amacı açıklanmış, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin bilgilendirilmiş onamları

alınmıştır (Ek 7, 8). Basit rastgele örneklem yöntemi kullanılarak randomizasyon ile öğrenciler çalışma ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır.

Çalışma Grubu

Birinci izlem

Araştırmaya katılmayı kabul eden çalışma grubundaki öğrencilere araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu I, ÜÖŞYTÖ ve ÇŞFÖ'nin doldurulması sağlanmıştır. Formlar öğrencilerin kendileri tarafından doldurulmuş ve formların üzerine ikinci değerlendirmede karşılaştırma yapılabilmesi için kendilerini ifade eden bir rumuz yazmaları istenmiştir. Daha sonra araştırmacı tarafından yetişkin eğitim ilkeleri dikkate alınarak ve literatür doğrultusunda hazırlanmış eğitim içeriği okul ortamında eğitim için önceden hazırlanan bir derslikte verilmiştir. Öğrencilere yetişkin eğitimi koşullarına uygun olarak 12-15 kişilik gruplara ayrılarak eğitim verilmiştir.

Eğitim başlıkları

- Şiddet ve çatışmanın tanımı, önemi
- Kadına yönelik şiddet
- Şiddet döngüsü
- Şiddette kimler risk altındadır?
- Şiddet uygulayan bireyin ve şiddet mağdurunun özellikleri
- Kadına yönelik şiddetin türleri
- Şiddetin ve çatışmanın bireyler üzerindeki sonuçları
- Şiddetin yasal yönleri
- Şiddet ve çatışma ile olumlu baş etme
- Kadının şiddete karşı güçlendirilme yollarını kapsamaktadır.

Araştırmada eğitim sırasında anlatım, tartışma, soru cevap, beyin fırtınası, problem çözme ve özetleme gibi yöntemler, data show, broşür, afiş ve görsel materyaller kullanılmıştır (Ek 5,6). Eğitimin süresi 30-40 dakika sürmüştür.

İkinci izlem

Eğitim verildikten sonra çalışma grubundaki öğrenciler ile bir ay sonrası tekrar görüşülmüştür. Bu görüşmede Kişisel Bilgi Formu II, ÜÖŞYTÖ ve ÇŞFÖ tekrar

öğrencilerin kendileri tarafından doldurulmuştur (Şekil 1). Hem birinci izlemde hem de ikinci izlemde formların doldurulması 15-20 dakika sürmüştür.

Kontrol Grubu

Birinci izlem

Araştırmaya katılmayı kabul eden kontrol grubundaki öğrencilere yönelik eğitim uygulaması yapılmamıştır. Sadece Kişisel Bilgi Formu I, ÜÖŞYTÖ ve ÇŞFÖ'nin doldurulması sağlanmıştır.

İkinci izlem

Kontrol grubunda olan öğrenciler ile bir ay sonrası tekrar görüşülmüştür. Bir ay sonraki görüşmede Kişisel Bilgi Formu II, ÜÖŞYTÖ ve ÇŞFÖ tekrar öğrencilerin kendileri tarafından doldurulmuştur (Şekil 1). Formların doldurulması 15-20 dakika sürmüştür.

3.7. İstatistiksel Yöntem

Araştırma verileri SPSS 23,0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnow ve Shapiro Wilk testi ile belirlenmiştir. Sosyo-demografik ve şiddete yönelik bazı özelliklerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzdelik dağılım kullanılmıştır. Sosyo-demografik ve şiddete yönelik özellikler açısından gruplar arası karşılaştırmalar da ki-kare testi, grupların izlemlerdeki puan ortalamalarının karşılaştırmasında ise bağımsız gruplarda t testi, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Yanılma düzeyi $p<0,05$ anlamlı olarak alınmıştır.

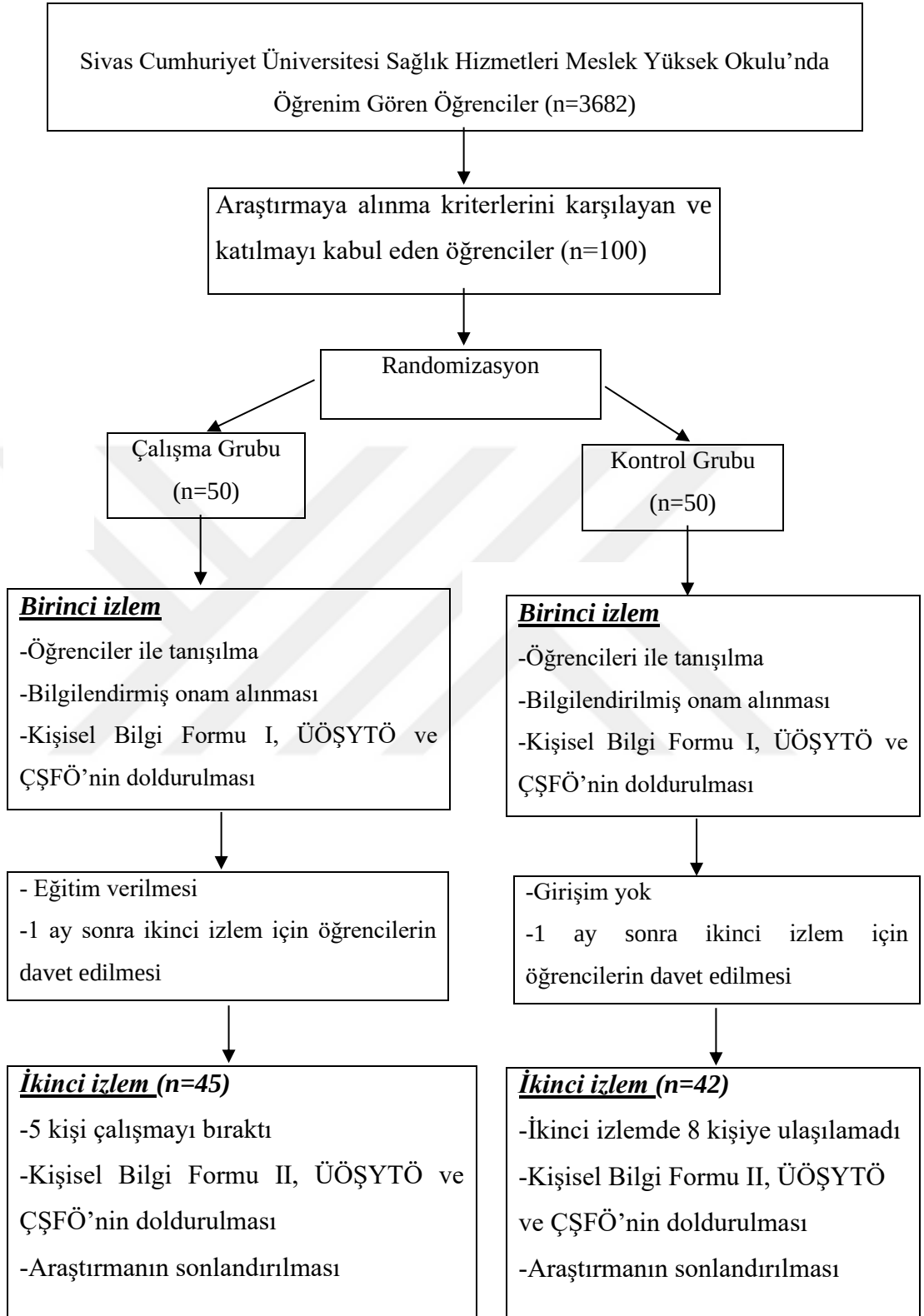
3.8. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma yapılmadan önce Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Etik Kurul onayı (karar no: 2019-07/10) (Ek 8) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin (Ek 9) alınmıştır. Öğrencilere araştırma konusu ve amacı hakkında bilgi verilmiş, aydınlatılmış onam alınmıştır (Ek 7,8). Çalışma Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Bu araştırma, üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencileri kapsamakta olup, elde edilen sonuçlar tüm öğrencilere genellenemez.

Şekil 1. Araştırmanın Uygulama Planı

4. BULGULAR

Tablo 2: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Bazı Sosyo-demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)	χ^2 / p
Yaş ortalaması (min-max)		19,17±0,88 (18-21)	19,78±0,97 (18-21)	19,47±0,97 (18-21)	
		n (%)	n (%)	n (%)	
Eğitime başlamadan önce yaşadığı yer	İl	30 (66,7)	31 (73,8)	61 (70,2)	0,683 / 0,711
	İlçe	8 (17,7)	5 (11,9)	13 (14,9)	
	Köy / Kasaba	7 (15,6)	6 (14,3)	13 (14,9)	
Aile tipi	Çekirdek	35 (77,8)	36 (85,7)	71 (81,6)	0,912 / 0,340
	Geniş	10 (22,2)	6 (14,3)	16 (18,4)	
Anne eğitimi	İlkokul / Ortaokul	34 (75,6)	35 (83,3)	69 (79,3)	0,801 / 0,371
	Lise ve üzeri	11 (24,4)	7 (16,7)	18 (20,7)	
Annenin çalışma durumu	Çalışmıyor	37 (82,2)	38 (90,5)	75 (86,2)	1,245 / 0,265
	Çalışıyor	8 (17,8)	4 (9,5)	12 (13,8)	
Baba eğitimi	İlkokul / Ortaokul	26 (57,8)	28 (66,7)	54 (62,1)	0,729 / 0,393
	Lise ve üzeri	19 (42,2)	14 (33,3)	33 (37,9)	
Babanın çalışma durumu	Çalışmıyor / Emekli	9 (20,0)	13 (31,0)	22 (25,3)	1,379 / 0,240
	Çalışıyor	36 (80,0)	29 (69,0)	65 (74,7)	
Gelir durumunu algılama	Gelir giderden az	13 (28,8)	7 (16,7)	20 (23,0)	2,072 / 0,355
	Gelir gidere eşir	25 (55,6)	29 (69,0)	54 (62,1)	
	Gelir giderden fazla	7 (15,6)	6 (14,3)	13 (14,9)	
Akademik başarısını algılama*	İyi	15 (33,3)	10 (23,8)	25 (28,7)	0,962 / 0,327
	Orta	30 (66,7)	32 (76,2)	62 (71,3)	
Kişilik özelliği	İçe dönük	5 (11,1)	8 (19,0)	13 (14,9)	2,742 / 0,254
	Dışa dönük	15 (33,3)	8 (19,0)	23 (26,4)	
	Değişken	25 (55,6)	26 (62,0)	51 (58,7)	

χ^2 = Ki-kare testi; *Akademik başarısını algılama “iyi, orta ve kötü” olarak gruplandırılmış, kötü olarak belirten olmamıştır.

Tablo 2’de çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Çalışma grubuna alınan öğrencilerin yaş ortalaması $19,17 \pm 0,88$ (min: 18; max: 21), kontrol grubuna alınan öğrencilerin yaş ortalaması ise $19,78 \pm 0,97$ (min: 18; max: 21) olarak saptanmıştır.

Çalışma ve kontrol grubuna alınan öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri (eğitime başlamadan önce yaşanılan yer, aile tipi, anne eğitimi ve çalışma durumu, baba eğitimi ve çalışma durumu, gelirini algılama durumu, akademik başarısını algılama durumu, kişilik özelliği) birbirine benzer özelliklerdedir ve istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Gruplar arasındaki benzerlik, çalışmamızın güvenilirliğini artırmaktadır.

Tablo 3: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddet ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)	χ^2 / p
		n (%)	n (%)	n (%)	
Birinci izlem					
Şiddet ile ilgili eğitim alma durumu	Evet	4 (8,9)	5 (11,9)	9 (10,3)	0,213 /
	Hayır	41 (91,1)	37 (88,1)	78 (89,7)	0,644
Şiddet konusundaki farkındalık durumu	Yeterli	16 (35,6)	8 (19,0)	24 (27,6)	3,567 /
	Yetersiz	10 (22,2)	15 (35,7)	25 (28,7)	0,168
	Kısmen	19 (42,2)	19 (45,2)	38 (43,7)	
Şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşünce	Evet	45 (100,0)	38 (90,5)	83 (89,5)	4,492 /
	Hayır	-	4 (9,5)	4 (4,6)	0,050
Erkeğin eşine/partnerine şiddet uygulamasının suç olup olmaması konusundaki düşünce	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)	*
	Hayır	-	-	-	
Şiddet durumunda danışmanlık yapabilme	Evet	16 (35,6)	8 (19,0)	24 (27,6)	2,964 /
	Hayır	29 (64,4)	34 (81,0)	63 (72,4)	0,098
İkinci izlem					
Şiddet konusundaki farkındalık durumu	Yeterli	37 (82,2)	13 (31,0)	50 (57,5)	23,444 /
	Yetersiz	3 (6,7)	9 (21,4)	12 (13,8)	0,001**
	Kısmen	5 (11,1)	20 (47,6)	25 (28,7)	
Şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşünce	Evet	44 (97,8)	41 (97,6)	85 (97,7)	0,002 /
	Hayır	1 (2,2)	1 (2,4)	2 (2,3)	0,735
Erkeğin eşine/partnerine şiddet uygulamasının suç olup olmaması konusundaki düşünce	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)	*
	Hayır	-	-	-	
Şiddet durumunda danışmanlık yapabilme	Evet	42 (93,3)	14 (33,3)	56 (64,4)	34,098 /
	Hayır	3 (6,7)	28 (66,7)	31 (35,6)	0,001**

χ^2 = Ki-kare testi; *Ki-kare dağılımı ile ilgili varsayımlar yerine getirilememiştir.

**p<0,05

Tablo 3’de birinci ve ikinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddet ile ilgili özelliklerinin karşılaştırılması görülmektedir. Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin bazı şiddete yönelik özellikleri (şiddet ile ilgili eğitim alma durumu, şiddet konusundaki farkındalık durumu, şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşüncesi, şiddet durumunda danışmanlık yapabilme) birbirine benzer özelliklerdedir ve istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Birinci ve ikinci izlemde her iki gruptaki öğrencilerin tamamı erkeğin eşine/partnerine şiddet uygulamasının suç olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

İkinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddet konusuna derslerde yer verilip verilmemesi konusundaki düşünceleri yönünden birbirine benzer özelliklerdedir ve istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

İkinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddet konusundaki farkındalık ve şiddet durumunda danışmanlık yapabilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin şiddet konusundaki farklılık ve danışmanlık yapabilme durumları anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddet Olarak Kabul Ettikleri Davranışların Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)
		n (%)	n (%)	n (%)
Birinci izlem				
Dövme, tokat atma, itekleme	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)
Hakaret etme, küfretme	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)
Aşağılama, beğenmeme, dalga geçme	Evet	44 (97,8)	40 (95,2)	84 (96,6)
	Hayır	1 (2,2)	2 (4,8)	3 (3,4)
Para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama	Evet	34 (75,6)	38 (90,5)	72 (82,8)
	Hayır	11 (24,4)	4 (9,5)	15 (17,2)
Bir yere gitmeye izin vermeme	Evet	35 (77,8)	38 (90,5)	73 (83,9)
	Hayır	10 (22,2)	4 (9,5)	14 (16,1)
Kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma	Evet	38 (84,4)	38 (90,5)	76 (87,4)
	Hayır	7 (15,6)	4 (9,5)	11 (12,6)
Aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme	Evet	44 (97,8)	39 (92,9)	83 (95,4)
	Hayır	1 (2,2)	3 (7,1)	4 (4,6)
İkinci izlem				
Dövme, tokat atma, itekleme	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)
Hakaret etme, küfretme	Evet	45 (100,0)	42 (100,0)	87 (100,0)
Aşağılama, beğenmeme, dalga geçme	Evet	43 (95,6)	41 (97,6)	84 (96,6)
	Hayır	2 (4,4)	1 (2,4)	3 (3,4)
Para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama	Evet	44 (97,8)	39 (92,9)	83 (95,4)
	Hayır	1 (2,2)	3 (7,1)	4 (4,6)
Bir yere gitmeye izin vermeme	Evet	43 (95,6)	39 (92,9)	82 (94,3)
	Hayır	2 (4,4)	3 (7,1)	5 (5,7)
Kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma	Evet	45 (100)	38 (90,5)	83 (95,4)
	Hayır	-	4 (9,5)	4 (4,6)
Aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme	Evet	44 (97,8)	42 (100)	86 (98,9)
	Hayır	1 (2,2)	-	1 (1,1)

Tablo 4’de birinci ve ikinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddet olarak kabul ettikleri davranışların karşılaştırılması verilmiştir.

Birinci ve ikinci izlemde her iki gruptaki öğrencilerin tamamı dövme, tokat atma, itekleme ve hakaret etme, küfretme davranışlarının şiddet davranışı olduğunu belirtmişlerdir.

Birinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %97,8’i, kontrol grubundakilerin %95,2’si aşağılama, beğenmeme ve dalga geçme davranışlarının şiddet davranışı olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %75,6’sı, kontrol grubundakilerin %90,5’i para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama davranışlarını, çalışma grubundaki öğrencilerin %77,8’i, kontrol grubundakilerin %90,5’i bir yere gitmeye izin vermeme davranışlarını şiddet olarak değerlendirmişlerdir. Çalışma grubuna alınan katılımcıların %84,4’ü, kontrol grubundakilerin %90,5’i kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma, davranışlarını şiddet olarak değerlendirmektedir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %97,8’i, kontrol grubuna dahil edilen öğrencilerin ise %92,9’u aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme davranışlarını şiddet olarak kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

İkinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %95,6’sı, kontrol grubundakilerin %97,6’sı aşağılama, beğenmeme ve dalga geçme davranışlarının şiddet davranışı olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %97,8’i, kontrol grubundakilerin %92,9’u para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama davranışlarını, çalışma grubundaki öğrencilerin %95,6’sı, kontrol grubundakilerin %92,9’u bir yere gitmeye izin vermeme davranışlarını şiddet olarak değerlendirmişlerdir. Çalışma grubuna alınan katılımcıların tamamı (%100), kontrol grubundakilerin %90,5’i kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma davranışlarını, çalışma grubundaki öğrencilerin %97,8’i, kontrol grubuna dahil edilen öğrencilerin ise tamamı (%100) aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme davranışlarını şiddet olarak kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 5: Birinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddete Tanık Olma ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)
		n (%)	n (%)	n (%)
Şiddete tanık olma durumu	Evet	27 (60,0)	16 (38,1)	43 (49,4)
	Hayır	18 (40,0)	26 (61,9)	44 (50,6)
Tanık olunan şiddet türü*	Fiziksel	25 (55,6)	13 (31,0)	38 (43,7)
	Duygusal	18 (40,0)	16 (38,1)	34 (39,1)
	Cinsel	3 (6,7)	1 (2,4)	4 (4,6)
	Ekonomik	8 (17,8)	4 (9,5)	12 (13,8)
Şiddete tanık olduğunda gösterilen tepki*	Sessiz kalma	1 (2,2)	1 (2,4)	2 (2,3)
	Tepki verme	26 (57,8)	14 (33,3)	40 (46,0)
	Yasal yollara başvurma	10 (22,2)	7 (16,7)	17 (19,5)
Şiddete tanık olunan ortam*	Aile içinde	10 (22,2)	11 (26,2)	21 (24,1)
	Akrabalar arasında	6 (13,3)	7 (16,7)	13 (14,9)
	Görsel ve yazılı basında	9 (20,0)	9 (21,4)	18 (20,7)
	Yaşanılan çevrede	17 (37,8)	12 (28,6)	29 (33,3)
	Arkadaşlar arasında	5 (11,1)	5 (11,9)	10 (11,5)

*Birden fazla seçenek vardır.

Tablo 5’de birinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddete tanık olma ile ilgili özelliklerinin karşılaştırılması verilmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %60’ının, kontrol grubundaki öğrencilerin ise %38,1’inin şiddete tanık olduğu saptanmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerin %55,6’sı fiziksel şiddete tanık olduğunu belirtirken, kontrol grubundaki öğrencilerin %38,1’i daha çok duygusal şiddete tanık olduklarını belirtmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %57,8’inin, kontrol grubundaki öğrencilerin de %33,3’ünün şiddet karşısında tepki gösterdiği, çalışma grubundaki öğrencilerin %37,8’inin, kontrol grubundaki öğrencilerin de %28,6’sının şiddeti kendi yaşadığı çevrede tanık olduğu saptanmıştır.

Tablo 6: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Şiddete Maruz Kalma ile İlgili Özelliklerinin Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)
		n (%)	n (%)	n (%)
Birinci izlem				
Şiddete maruz kalma durumu	Evet	15 (33,3)	12 (28,6)	27 (31,0)
	Hayır	29 (64,5)	26 (61,9)	55 (63,2)
	Fikrim yok	1 (2,2)	4 (9,5)	5 (5,7)
Maruz kalınan şiddet türü*	Fiziksel	5 (11,1)	4 (9,5)	9 (10,3)
	Duygusal	14 (31,1)	12 (28,6)	26 (29,9)
	Cinsel	1 (2,2)	-	1 (1,1)
	Ekonomik	2 (4,4)	4 (9,5)	6 (6,9)
Şiddeti uygulayan kişi*	Arkadaşlarım	2 (4,4)	2 (4,8)	4 (4,6)
	Erkek arkadaşım/eşim	4 (8,9)	3 (7,1)	7 (8,0)
	Ailem	7 (15,6)	5 (11,9)	12 (13,8)
	Yabancı kişiler	4 (8,9)	2 (4,8)	6 (6,9)
Şiddete maruz kalındığında verilen tepki*	Susma	6 (13,3)	5 (11,9)	11 (12,6)
	Özür dileme	1 (2,2)	2 (4,8)	3 (3,4)
	Yasal yollara başvurma	5 (11,1)	4 (9,5)	9 (10,3)
İkinci izlem				
Şiddete maruz kalma durumu	Evet	18 (40,0)	12 (28,6)	30 (34,5)
	Hayır	27 (60,0)	25 (59,5)	52 (59,8)
	Fikrim yok	-	5 (11,9)	5 (5,7)
Maruz kalınan şiddet türü*	Fiziksel	4 (8,9)	4 (9,5)	8 (9,2)
	Duygusal	17 (37,8)	11 (26,2)	28 (32,2)
	Cinsel	2 (4,4)	1 (2,4)	3 (3,4)
	Ekonomik	2 (4,4)	1 (2,4)	3 (3,4)
Şiddeti uygulayan kişi*	Arkadaşlarım	8 (17,8)	5 (11,9)	13 (14,9)
	Erkek arkadaşım/eşim	5 (11,1)	1 (2,4)	6 (6,9)
	Ailem	8 (17,8)	5 (11,9)	13 (14,9)
	Yabancı kişiler	3 (6,7)	2 (4,8)	5 (5,7)
Şiddete maruz kalındığında verilen tepki*	Susma	10 (22,2)	5 (11,9)	15 (17,2)
	Özür dileme	2 (4,4)	-	2 (2,3)
	Yasal yollara başvurma	5 (11,1)	7 (16,7)	12 (13,8)

*Birden fazla seçenek vardır.

Tablo 6’da birinci ve ikinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin şiddete maruz kalma ile ilgili özelliklerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Birinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %64,5’i, kontrol grubundaki öğrencilerin de %61,9’u şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Şiddete maruz kaldığını belirten çalışma grubundaki öğrencilerin %31,1’i, kontrol grubundaki öğrencilerin de %28,6’sı duygusal şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %15,6’sı, kontrol grubundaki öğrencilerin %11,9’u ailesi tarafından şiddete maruz kaldığını, çalışma grubundaki öğrencilerin %13,3’ü, kontrol grubundan da %11,9’u şiddete maruz kaldıklarında susma davranışını gösterdiklerini ifade etmişlerdir.

İkinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %60’ı, kontrol grubundaki öğrencilerin de %59,5’i şiddete maruz kalmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %37,8’i, kontrol grubundaki öğrencilerin %26,2’si duygusal şiddete maruz kaldıklarını, çalışma grubundaki öğrencilerin %17,8’i, kontrol grubundaki öğrencilerin %11,9’u da arkadaşları ve ailesi tarafından şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin %22,2’si şiddete maruz kaldıklarında susma davranışını gösterirken, kontrol grubundaki öğrencilerin %16,7’si yasal yollara başvurduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 7: Birinci ve İkinci İzlemde Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sorun Yaşadıklarında Destek Alma, Çatışma ve Sorun Çözme Biçimlerinin Karşılaştırılması (n=87)

Özellikler		Çalışma (n=45)	Kontrol (n=42)	Toplam (n=87)
		n (%)	n (%)	n (%)
Birinci izlem				
Sorun yaşandığında destek alma durumu*	Hiç kimse	3 (6,7)	4 (9,5)	7 (8,0)
	Aile/Akraba	35 (77,8)	29 (69,0)	64 (73,6)
	Arkadaş	23 (51,1)	25 (59,5)	48 (55,2)
	Öğretmenler	5 (11,1)	1 (2,4)	6 (6,9)
Çatışma ve sorun çözme biçimi*	Oluruna bırakırım, sorun kendiliğinden çözülür	4 (8,9)	6 (14,3)	10 (11,5)
	İçime atar, sessiz kalırım	9 (20,0)	10 (23,8)	19 (21,8)
	Karşımdaki kişiye sesimi yükseltirim	6 (13,3)	4 (9,5)	10 (11,5)
	Karşımdaki kişiye vururum	1 (2,2)	-	1 (1,1)
	Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum	33 (73,3)	29 (69,0)	62 (71,3)
İkinci izlem				
Sorun yaşandığında destek alma durumu*	Hiç kimse	1 (2,2)	4 (9,5)	5 (5,7)
	Aile/Akraba	33 (73,3)	27 (64,3)	60 (69,0)
	Arkadaş	28 (62,2)	26 (61,9)	54 (62,1)
	Öğretmenler	4 (8,9)	3 (7,1)	7 (8,0)
Çatışma ve sorun çözme biçimi*	Oluruna bırakırım, sorun kendiliğinden çözülür	4 (8,9)	7 (16,7)	11 (12,6)
	İçime atar, sessiz kalırım	5 (11,1)	10 (23,8)	15 (17,2)
	Karşımdaki kişiye sesimi yükseltirim	6 (13,3)	7 (16,7)	13 (14,9)
	Karşımdaki kişiye vururum	1 (2,2)	-	1 (1,1)
	Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum	37 (82,2)	30 (71,4)	67 (77,0)

*Birden fazla seçenek vardır.

Tablo 7’de birinci ve ikinci izlemde çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin sorun yaşadıklarında destek alma, çatışma ve sorun çözme biçimlerinin karşılaştırılması görülmektedir.

Birinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %77,8’i, kontrol grubundaki öğrencilerin de %69’u herhangi bir sorun yaşadıklarında aile / akrabasından destek aldığını belirtmiştir. Sorun yaşadıklarında da çalışma grubundaki öğrencilerin %73,3’ü, kontrol grubundakilerin de %69’u yaşanan çatışma ve sorun karşısında “Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum” şeklinde ifade etmişlerdir.

İkinci izlemde çalışma grubundaki öğrencilerin %73,3’ü, kontrol grubundaki öğrencilerin de %64,3’ü sorun yaşadıklarında aile / akrabadan destek aldıkları saptanmıştır. Çatışma ve sorun çözme biçimi olarak da çalışma grubundaki öğrencilerin %82,2’si, kontrol grubundaki öğrencilerin de %71,4’ü birinci izlemdeki gibi “öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum” şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 8: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=87)

ÜÖŞYTÖ	Min-Max	Çalışma (n=45) X±SS	Min-Max	Kontrol (n=42) X±SS	Test (t / p)
Şiddetin türleri (14-70)*					
Birinci İzlem	54-70**	64,37±4,47	53-70**	64,42±4,59	-0,052 / 0,958
İkinci İzlem	51-70**	63,42±5,67	52-70**	64,04±5,36	-0,528 / 0,599
Şiddeti olağanlaştırma (13-65)*					
Birinci İzlem	51-65**	59,15±4,27	49-65**	59,09±4,62	-0,063 / 0,950
İkinci İzlem	46-65**	58,97±4,86	49-65**	59,30±4,49	-0,329 / 0,743
Kadına yönelik şiddet (11-55)*					
Birinci İzlem	36-55**	46,22±5,04	28-55**	45,38±5,80	0,722 / 0,472
İkinci İzlem	38-54**	46,62±4,40	30-55**	45,64±5,80	0,890 / 0,376
Şiddeti onaylamama (7-35)*					
Birinci İzlem	27-35**	33,06±2,14	29-35**	34,02±1,61	-2,337 / 0,022
İkinci İzlem	26-35**	33,33±2,21	26-35**	33,95±2,11	-1,330 / 0,187
Şiddetin farklı boyutları (7-35)*					
Birinci İzlem	25-35**	31,62±2,77	24-35**	30,71±2,90	1,140 / 0,060
İkinci İzlem	22-35**	31,37±2,97	23-35**	31,78±3,03	-0,634 / 0,528
Toplam (52-260)*					
Birinci İzlem	207-253**	234,44±12,70	196-258**	233,64±14,70	0,273 / 0,786
İkinci İzlem	187-257**	233,73±15,85	197-259**	234,74±16,77	-0,287 / 0,775

* Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

**Ölçekten alınan en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

ÜÖŞYTÖ: Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, t: Bağımsız gruplarda t testi

Tablo 8’de çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin ÜÖŞYTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir.

Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin hem eğitim öncesi hem de eğitim sonrası ÜÖŞYTÖ alt boyutlarından şiddetin türleri, şiddeti olağanlaştırma, kadına yönelik şiddet, şiddeti onaylamama, şiddetin farklı boyutları ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=87)

ÇŞFÖ	Min-Max	Çalışma (n=45) X±SS	Min-Max	Kontrol (n=42) X±SS	Test (t / p)
Çatışmaya ilişkin farkındalık (6-30)*					
Birinci İzlem	20-30**	24,40±2,85	18-30**	23,95±3,23	0,686 / 0,495
İkinci İzlem	18-30**	25,75±2,84	14-30**	23,59±3,88	2,974 / 0,004***
Şiddete ilişkin farkındalık (4-20)*					
Birinci İzlem	12-20**	16,35±2,07	8-20**	15,47±2,65	1,727 / 0,088
İkinci İzlem	12-20**	17,11±2,07	8-20**	15,45±2,69	3,212 / 0,002***
Çatışmayı etkileyen faktörlere ve çözümüne ilişkin farkındalık (5-25)*					
Birinci İzlem	13-25**	19,37±2,68	15-25**	19,90±3,03	-0,859 / 0,392
İkinci İzlem	15-25**	21,48±2,35	5-25**	18,85±3,63	4,038 / 0,001***
Empatiye ilişkin farkındalık (3-15)*					
Birinci İzlem	8-15**	12,08±1,68	8-15**	11,83±1,76	0,690 / 0,492
İkinci İzlem	10-15**	12,64±1,53	3-15**	11,64±2,11	2,536 / 0,013***
Çatışmada fiziksel tepkilere ilişkin farkındalık (2-10)*					
Birinci İzlem	4-10**	8,35±1,31	5-10**	8,33±1,42	0,076 / 0,940
İkinci İzlem	7-10**	8,77±1,04	2-10**	7,83±1,48	3,460 / 0,001***

* Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

**Ölçekten alınan en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

***p<0,05; ÇŞFÖ: Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği; t: Bağımsız gruplarda t testi

Tablo 9'un devamı: Çalışma ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=87)

ÇŞFÖ	Min-Max	Çalışma (n=45) X±SS	Min-Max	Kontrol (n=42) X±SS	Test (t / p)
Şiddetin etki ve boyutlarına ilişkin farkındalık (2-10)					
Birinci İzlem	6-10**	8,57±1,07	4-10**	8,11±1,45	1,682 / 0,096
İkinci İzlem	6-10**	8,88±1,13	2-10**	7,97±1,65	3,013 / 0,003***
Çatışmada duygulara ilişkin farkındalık (2-10)*					
Birinci İzlem	5-10**	7,82±1,40	6-10**	7,71±1,36	0,363 / 0,717
İkinci İzlem	4-10**	8,06±1,51	2-10**	7,73±1,43	1,038 / 0,302
Çatışma ve şiddetin doğasına ilişkin farkındalık (3-15)*					
Birinci İzlem	6-15**	9,77±1,89	3-15**	9,85±1,94	-0,193 / 0,848
İkinci İzlem	9-15**	11,66±1,74	6-14**	10,38±1,75	3,427 / 0,001***
Toplam (27-135)*					
Birinci İzlem	87-133**	106,76±11,13	80-133**	105,19±13,24	0,598 / 0,551
İkinci İzlem	87-135**	114,47±11,57	49-132**	103,48±15,23	3,805 / 0,001***

* Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

**Ölçekten alınan en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir.

***p<0,05; ÇŞFÖ: Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği; t: Bağımsız gruplarda t testi

Tablo 9’da çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin ÇŞFÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir.

Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası ÇŞFÖ alt boyutlarından çatışmaya ilişkin farkındalık, şiddete ilişkin farkındalık, çatışmayı etkileyen faktörlere ve çözümüne ilişkin farkındalık, empatiye ilişkin farkındalık, çatışmada fiziksel tepkilere ilişkin farkındalık, şiddetin etki ve boyutlarına ilişkin farkındalık, çatışma ve şiddetin doğasına ilişkin farkındalık ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarında artış görüldüğü saptanmıştır.

Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası ÇŞFÖ alt boyutlarından sadece çatışmada duygulara ilişkin farkındalık boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi amacı ile yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda tartışılmıştır:

Eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin şiddet konusundaki farkındalık durumları kontrol grubu ile karşılaştırıldığında eğitim verilen grubun farkındalık durumları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Eğitim sonrası şiddet konusundaki farkındalık durumlarına çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğu (%82,2) “yeterli” cevabını verirken, kontrol grubundaki öğrencilerin yalnızca %31’i “yeterli” cevabını vermiştir (Tablo 3). Can Gürkan’nın (2020) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada verilen aile içi şiddet dersi değerlendirilmiş, eğitim verilen öğrencilerin kadına yönelik aile içi şiddet konusundaki bilgi düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Er Güner’in (2016) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada da öğrencilerin %38,2’sinin kadına yönelik şiddet ile ilgili eğitim almadığını, %44,7’sinin de bu konuda daha fazla bilgi alma gereksinimi olduğunu belirtmesi dikkat çekicidir. Ayrıca hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise öğrencilerin yarısından fazlasının (%62,8) kadına yönelik şiddet konusunda hiç bilgisinin olmadığı, çoğunluğunun da (%82,6) kadına yönelik şiddet konusunda eğitim almak istediğinin saptanması şiddet konusunda eğitim gereksiniminin olduğunu göstermektedir (Erenoğlu ve Can, 2020). Yapılan bir araştırma sonucuna göre devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin dörtte birinden fazlası (%35,0) eğitimleri sırasında şiddet hakkında eğitim aldıklarını ve kurumda çalışırken bilgilendiklerini (%31,7) belirtmiştir. Ancak hemşirelerin şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri yetersiz bulunmuş ve özellikle çalışma yaşantısı süresince daha sık aralıklarda eğitim yapılması belirtilmiştir (Durmaz ve ark., 2016). Ayrıca yapılan uluslararası çalışmalarda da sağlık çalışanlarının bilgi düzeyleri yetersiz bulunmuştur (Alhalal, 2020; Crombie ve ark., 2016; Guruge, 2012). Bu bulgular bizim çalışmada elde ettiğimiz bulguları desteklemektedir ve çalışmamızda verilen eğitim sonrası öğrencilerin şiddet konusundaki farkındalıklarının artması dikkat çekicidir.

Eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin şiddet konusunda danışmanlık yapabilme durumları kontrol grubu ile karşılaştırıldığında danışmanlık yapabilme

durumları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim sonrası öğrencilerin tamamına yakını (%93,3) şiddet konusunda danışmanlık yapabileceklerini belirtirken, kontrol grubundaki öğrencilerin ancak %33,3'ü danışmanlık yapabileceğini belirtmiştir (Tablo 3). Connor ve arkadaşlarının (2013) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada lisansüstü eğitimden önce şiddet eğitimi almış olan hemşirelik öğrencileri, hiç eğitimi olmayan öğrencilere göre şiddet mağdurlarını tarama ve müdahale etmede daha iyi oldukları tespit edilmiştir. Dağlar ve arkadaşları (2017) ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin; yarısından fazlası (%57,2) şimdiye kadar ki eğitim sürecinde gördükleri derslerde şiddet konusunun işlendiğini belirtmiştir. Bu çalışmada şiddet ile ilgili eğitim yapılmamış ve bizim çalışmamızdaki eğitim verilmeyen kontrol grubu için elde ettiğimiz bulguya benzer şekilde ancak %34,6'sı şiddete uğramış bir kadına yaklaşımda bulunabileceklerini belirtmişlerdir. Ülkemizde yapılan tanımlayıcı bir çalışmada araştırma bulgumuzdan farklı olarak hemşirelerin çoğunluğu (%85,8) herhangi bir şiddet vakasında bildirim yapabileceğini belirtmiştir (Durmaz ve ark., 2016). Benzer bir çalışmada ise sağlık çalışanlarının yarısı (%51,1) ilgili kurumlara rapor etme/yasal süreçte, dörtte birinin (%24,5) ise öykü almada zorlandığı ve yarısından fazlası (%69,6) şiddet olgusu şüphesi ile karşılaştığında bildirim yaptığı saptanmıştır (Kara ve ark., 2018). Beccaria ve arkadaşlarının (2013) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları tanımlayıcı bir çalışmada şiddete maruz kalan bir kadının veya failin nasıl olabileceğine dair önyargıları olduğu ve yeterli bilgi düzeyleri olmadığı için doğru sağlık hizmetlerini sağlayamayacakları tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda eğitim sonrası danışmanlık yapma düzeylerinde artışın olması verilen eğitimin önemini vurgulamaktadır.

Eğitim verilen öğrencilerin şiddet olarak kabul ettikleri davranışlarının (“para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama”, “bir yere gitmeye izin vermeme” ve “kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma”) oranlarında birinci izleme göre artış olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Bu bulgular verilen eğitimin olumlu sonuçları olduğunu ve özellikle öğrencilerin ekonomik ve duygusal şiddette yönelik farkındalıklarını arttığını göstermektedir. Yapılan bir çalışmada kadınlar alkol kullanımını, yapılan saygısızlıkları, kıskançlığı, günlük küçük sorunları, çok konuşmayı, ekonomik ve cinsel sorunları yaşanan fiziksel şiddetin sebebi olarak

belirtmişlerdir (Şahin ve ark., 2012). Davas Aksan ve arkadaşlarının (2011) tıp fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada kadınların hangi durumlarda fiziksel şiddeti hak ettiği ifadesine puan vermesi istenmiştir. Katılımcıların %38,1'i "aldatmak", %17,7'si "çocuklarla iyi ilgilenmemek" %12,0'ı "parayı lüzumsuz yere harcamak", %11,2'si "ailesinin istemediği biriyle evlenmek için kaçmak", %7,6'sı "cinsel ilişkiyi reddetmek", önermelerine ön testte katılıyorum ya da kısmen katılıyorum yanıtı vermiştir. Ancak bu değerler son testte sırasıyla %34,1, %17,1, %8,2, %10,8 ve %7,1 şeklinde değişmiştir. Bu oranlarda düşüş olması eğitimin öğrencilerin farkındalıklarını arttırdığını göstermektedir ve bizim elde ettiğimiz bulguyu da desteklemektedir.

Öğrenciler eğitim öncesi %33,3 oranında şiddete maruz kaldıklarını belirtirken eğitim sonrası bu oran artmıştır (%40). Öğrencilerin %31,1'i maruz kaldıkları şiddeti eğitim öncesi duygusal şiddet olarak değerlendirirken bu oran eğitim sonrası artış göstermiştir (%37,8). Öğrenciler eğitim öncesi en fazla düzeyde ailesinden (%15,6) şiddete maruz kaldıklarını belirtirken eğitim sonrası bu oranda (%17,8) az da olsa değişiklik olmuştur (Tablo 6). Noughani ve Mohtashami (2011) yaptıkları çalışmada eğitim öncesi ve sonrası şiddet oranının %5,1, eğitim öncesi fiziksel yaralanma oranının %51,4 olduğunu, eğitim sonrası bu oranın %50 olarak değiştiğini saptamıştır. Aynı çalışmada eğitim öncesi zihinsel ve psikolojik istismar yaygınlığı %80,6 iken, eğitim sonrası %78 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre eğitim sonrası kişilerin farkındalık düzeylerinin arttığı görülmektedir. Bu çalışmanın bulguları bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Literatürdeki diğer çalışmalarda da bireylerin yaşamının herhangi bir döneminde şiddete uğradığı bildirilmiştir (Dağlar ve ark., 2017; Durmaz ve ark., 2016; Kanbay ve ark., 2012; Karatay ve ark., 2018; Sabancıoğlu ve ark., 2016). Bizim elde ettiğimiz çalışma bulguları ve yapılan diğer çalışmaların sonucuna göre eğitimin önemli olduğu görülmektedir (Ambikile ve ark., 2020; Bradbury-Jones ve Broadhurst, 2015; Crombie ve ark., 2016; Sis Çelik ve ark., 2015).

Araştırmamızda eğitim sonrası öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarında değişiklik olmamıştır ($p>0,05$; Tablo 8). Bu bulguya göre "Eğitimin şiddete yönelik tutum düzeyleri üzerine etkisi yoktur" hipotezimiz (H_{0-a}) kabul edilmiştir. Araştırma grubumuza dahil edilen öğrencilerin sosyal medyayı etkin kullanması sonucu şiddet ile ilgili bilgiye sahip oldukları, üniversite ortamına geldiklerinde şiddet ile ilgili daha

duyarlı oldukları, bu nedenle de verilen eğitim sonrası tutum puanlarında değişiklik olmadığı düşünülmektedir. Sis Çelik ve arkadaşlarının (2015) ebe ve hemşirelere verilen eğitimin etkisini belirledikleri çalışmada çalışma bulgumuzdan farklı olarak şiddete ilişkin tutum ve mesleki rollerine ilişkin tutum düzeylerinin değiştiği saptanmıştır. Aynı çalışmada eğitim verilen gruptaki ebe ve hemşirelerin şiddete ve şiddete uğramış kadına karşı mesleki rollerine ilişkin geleneksel tutumlarının azaldığı bildirilmiştir. Bu farklılık bizim çalışmamızdaki örneklem grubunun henüz öğrenci olması ve özelliklerinin farklı olması ile açıklanmıştır. Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarının daha çok geleneksellikten uzaklaşma ve çağdaş görüş yönünde olduğu bildirilmektedir (Demirel Bozkurt ve ark., 2013; Er Güner, 2016; Erenoğlu ve Can, 2020; Sabancıoğulları ve ark., 2016; Tunçel ve ark., 2007). Öğrencilerin olumlu tutumlarına yönelik olan bu bulgular bizim çalışmamızdaki öğrencilerin tutum puanının değişmeme durumunu açıklayabilir. Çalışmamızdan elde edilen bulguların aksine eğitimin tutum puanı üzerine olumlu etkisinin saptandığı çalışmalar literatürde yer almaktadır (Can Gürkan, 2020; Paluzzi ve ark., 2000; Sis Çelik ve Aydın, 2019).

Araştırmamızda öğrencilerin yarısından fazlası (%73,3) yaşamlarındaki çatışma ve sorun çözme biçimini eğitim öncesi “Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum” cevabını verirken eğitim sonrası bu oranın biraz daha artış gösterdiği saptanmıştır (%82,2) (Tablo 7). Ayrıca araştırmamızda öğrencilere verilen eğitim sonrası çatışmada duygulara ilişkin farkındalık alt boyutu dışında tüm boyutlarda ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$, Tablo 9), eğitim verilen gruptaki öğrencilerin çatışma ve sorun çözme becerilerinde anlamlı düzeyde artış görüldüğü saptanmıştır. Bu da bize verilen eğitimin çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir ve “Eğitimin çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisi vardır” hipotezimiz (H_{1-b}) kabul edilmiştir. Uysal ve Bayık Temel’in (2009) yaptığı çalışmada öğrencilerin eğitim öncesi çatışma çözümü için yaklaşımları incelendiğinde, öğrencinin %19’un “ne yapacağını bilemiyor” konumunda olduğunun saptanması bu konudaki eğitim gereksinimini açıkça ortaya koymuştur. Ancak bu oranın eğitim sonrası %19’dan %2,4’e düşmesi bizim çalışmamızdaki gibi eğitimin etkinliğini göstermiştir. Aynı çalışmada çatışma çözümlemede kendini yetersiz hissederek geri çekilme, küsme,

aldırmama gibi pasif davranışları seçen öğrencilerin oranının eğitim sonrası %38,1'den %26,1'e düşmesi eğitimlerin önemine vurgu yapmaktadır ve eğitim verilen öğrencilerin daha olumlu/yapıcı çatışma çözüm yaklaşımlarını kullandığı saptanmıştır. Erem'in (2008) öğrenci velileri üzerinde yaptığı çalışmasında ise çatışma çözme eğitimi verilen grubun çatışma ve çözümü konusunda farkındalık kazandıkları, problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme ve duygularını daha sağlıklı ifade edebilme, davranış kontrolünü sağlama yönünden eğitimin etkili olduğu belirtilmiştir. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular bizim araştırma bulgumuz ile paralellik göstermektedir. Literatürde yapılan bazı tanımlayıcı çalışmalarda da eğitimin önemine vurgu yapılmaktadır (Gündoğdu ve ark., 2011; Özdelikara ve ark., 2019). Ayrıca Karahan'ın (2006) iletişim ve çatışma çözme beceri eğitimi sonrasında üniversite öğrencilerinin çatışma çözme becerisi düzeylerinde artış olduğunu saptaması da bizim bulgumuz ile benzerlik göstermektedir.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi amacı ile yapılan bu araştırmadan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri (eğitime başlamadan önce yaşanan yer, aile tipi, anne eğitimi ve çalışma durumu, baba eğitimi ve çalışma durumu, gelirini algılama durumu, akademik başarısını algılama durumu, kişilik özelliği) birbirine benzer özelliklerdedir ($p>0,05$; Tablo 2). Gruplar arasındaki benzerlik, çalışmamızın güvenilirliğini arttırmaktadır.
- Eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin şiddet konusundaki farkındalık ve danışmanlık yapabilme durumları anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0,05$; Tablo 3).
- Eğitim sonrası çalışma grubundaki öğrencilerin şiddet olarak kabul ettikleri davranışların (“para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama”, “bir yere gitmeye izin vermeme” ve “kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma”) oranlarında birinci izleme göre artış olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Öğrenciler eğitim sonrası bazı davranışları şiddet olarak daha fazla değerlendirmektedirler.
- Çalışma grubundaki öğrencilerin %60’ı, kontrol grubundaki öğrencilerin ise %38,1’i yaşamlarında şiddete tanık olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 5).
- Öğrenciler eğitim öncesi %33,3 oranında şiddete maruz kaldıklarını belirtirken eğitim sonrası bu oran artmıştır (%40). Öğrencilerin %31,1’i maruz kaldıkları şiddeti eğitim öncesi duygusal şiddet olarak değerlendirirken bu oran eğitim sonrası artış göstermiştir (%37,8) (Tablo 6).
- Eğitim verilen gruptaki öğrencilerin çoğunluğu hem eğitim öncesi hem de sonrasında sorun yaşadıklarında en fazla aile ya da akrabasından destek aldığını belirtmiştir (Tablo 7).
- Öğrencilerin yarısından fazlası (%73,3) yaşamlarındaki çatışma ve sorun çözme biçimini eğitim öncesi “Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum” cevabını verirken eğitim sonrası bu oranın biraz daha artış gösterdiği saptanmıştır

(%82,2) (Tablo 7). Eğitim sonrası öğrencilerin çatışma ve sorun çözme becerilerinde artış olmuştur.

- Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası şiddete yönelik tutum düzeylerinde anlamlı düzeyde değişiklik olmadığı ve eğitimin tutum düzeylerini değiştirmediği belirlenmiştir ($p>0,05$; Tablo 8).
- Çalışma ve kontrol grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinde anlamlı düzeyde değişiklik olduğu saptanmıştır ($p<0,05$; Tablo 9). Eğitimin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir.

6.2. Öneriler

Bu sonuçlar doğrultusunda:

- Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması, çözüm odaklı hizmetlerin belirlenmesi, ihtiyaçların tespit edilmesi ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi için sadece kadınlara değil sağlık alanında öğrenim gören tüm kız ve erkek öğrencilere şiddet ve çatışma ile ilgili eğitim verilmesi,
- Sağlık alanında eğitim gören öğrencilerde farkındalık oluşturmak için; şiddet konusunun ders müfredatına entegre edilmesi, şiddete yönelik seçmeli derslere yer verilmesi,
- Öğrencilik yaşantısından itibaren şiddetle ilgili kongre, konferans, sempozyum gibi etkinliklere katılımlarının sağlanması,
- Öğrencilerin gerekli yardım alabilecekleri kuruluşlarla ilgili bilgilendirmeler yapılması,
- Şiddete ilişkin tutum ve farkındalık düzeylerini artırmak için erkek öğrencilerin de katıldığı ve daha büyük örneklem gruplarının ele alınacağı çalışmaların yapılması da önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Adıbelli, D., Saçan, S., Türkoğlu, N. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19(2):202-209.
- Acosta, D.F., Gomes, V.L.D.O., Oliveira, D.C.D., Marques, S. C., Fonseca, A.D.D. (2018). Social representations of nurses concerning domestic violence against women: study with a structural approach. *Revista Gaucha de Enfermagem*, 39:1-8.
- Açıkgöz, H.O. (2015). Zonguldak İl Merkezinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Yaygınlığı, Şiddet Türleri, Şiddet Algısı ve Kadınların Şiddete Yönelik Tutumları. *Tıpta Uzmanlık Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Zonguldak*.
- Akbalık, F.G. (2001). Çatışma Çözme Ölçeği'nin (Üniversite Öğrencileri Formu) Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(16):7-13.
- Akkaş, İ., Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1):32-42.
- Akpınar, O. (2013). Aile içi şiddete maruz kalan kadınlarda aile içi şiddetle başa çıkma özyeterliliği. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(39): 24-36.
- Alan Dikmen, H., Özaydın, T., Dereli Yılmaz, S. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *ACU Sağlık Bil Derg*, 9(2):170-176
- Alhalal E. (2020). Nurses' knowledge, attitudes and preparedness to manage women with intimate partner violence. *International Nursing Review*, 67:265-274.
- Almış, B. H., Gümüştaş, F., Kütük, E. K. (2020). Kadına yönelik aile içi şiddet: kadın ve çocuk ruh sağlığı üzerine etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(2):232-242.
- Alshammari, K.F., McGarry, J., Higginbottom, G.M.A. (2018). Nurse education and understanding related to domestic violence and abuse against women: An integrative review of the literature. *Nursing Open*, 5(3):237-253.

- Ambikile, J.S., Leshabari, S., Ohnishi, M. (2020). Knowledge, attitude, and preparedness toward IPV care provision among nurses and midwives in Tanzania. *Human Resources for Health*, 18(1):1-7.
- Babacan Gümüş, A., şıpkın, S., Erdem, Ö. (2020). Kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların baş etme yöntemleri. *Psikiyatri Hemşireliğı Dergisi*, 11(2):80-87.
- Bahadır Yılmaz, E. (2015). şiddete Maruz Kalan Kadınlara Uygulanan Güçlendirme Programının Kendilik Değeriini Artırmaya ve Stresle Başetme Biçimlerin Etkisi. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliğı Programı, Ankara.
- Basım, H.N., Çetin, F., Meydan, C. H. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kontrol odağının rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21:57-69.
- Beccaria, G., Beccaria, L., Dawson, R., Gorman, D., Harris, J.A., Hossain, D. (2013). Nursing student's perceptions and understanding of intimate partner violence. *Nurse Educ Today*, 33(8):907-11.
- Bilican Gökkaya, V. (2009). Türkiye’de şiddetin kadın sağlığına etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(2):167-179.
- Bradbury-Jones, C., Broadhurst, K. (2015). Are we failing to prepare nursing and midwifery students to deal with domestic abuse? Findings from a qualitative study. *J Adv Nurs*, 71(9): 62-72.
- Bükecik, E., Özkan, B. (2018). Kadına yönelik şiddet: toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığına etkisi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2): 33-37.
- Büyükişık, E., Yazıcı Okuyan, H. (2020). Nuriçözü’nün çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(8), 3853-3873.
- Büyükişık, E. (2019). Nur İçözü’nün Çocuk Kitaplarındaki Kişilerarası Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Burdur.

- Can Gürkan, Ö. (2020). Aile içi şiddet dersinin hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma ve şiddete karşı tutumlarına etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 11(1):57-63.
- Cebecioğlu, G., Altıparmak, İ.B. (2017). Dijital şiddet: sosyal paylaşım ağları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2):423-431.
- Crombie, N., Hooker, L., Reisenhofer, S. (2016). Nurse and midwifery education and intimate partner violence: a scoping review. *Journal of Clinical Nursing*, 26:2100–2125.
- Connor, P.D., Nouer, S.S., Speck, P.M., Mackey, S.N., Tipton, N.G. (2013). Nursing students and intimate partner violence education: improving and integrating knowledge into health care curricula. *J Prof Nurs*, 29(4):233-9.
- Çalışkan, H., Çevik, E. (2018). Kadına yönelik şiddetin belirleyici: Türkiye örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14):218-233.
- Çelik, G. (2015). Eşine Şiddet Uygulayan Hükümlü Erkeklerin Özellikleri ve Toplumsal Cinsiyet Algıları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dağlar, G., Bilgiç, D., Demirel, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *DEUHFED*, 10(4):220-228.
- Davas Aksan, H.A., Ergina, I., Hassoyb, H., Durusoyb, R., Çiçeklioğlu, M. (2011). Müfredata eklenen bir dersin ikinci sınıf tıp öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi ve tutumlarına etkilerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(3):144-56.
- Demirel Bozkurt, Ö., Daşkan, Z., Kavlak, O., Şirin, A. (2013). Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusundaki bilgi, görüş ve mesleki tutumlarının belirlenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2):99-107.
- Dişsiz, M., Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1):50-58.

- Djikanovic, M., Henric, J., Otasevic, S. (2010). Factors associated with intimate partner violence against women in Serbia: A cross-sectional study. *J Epidemiol Community Health*, 64:728-735.
- Doğan, R. (2014). Kadına yönelik şiddetin bir türü olarak, ısrarlı takip (stalking) kavramı ve suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, 2:135-154.
- Dumrul, A.C., Danacı, A.H.K. (2005). Kadın ve kız çocuklarına karşı işlenen cinsel şiddet suçlarında cezasızlık sorunu raporu. *Ankara Barosu Dergisi*, 4:255-291.
- Durmaz, H., Korkmaz, T., Okanlı, A. (2016). Hemşirelerin şiddete maruz kalma durumları ve kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, (7):1-18.
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin izini sürmek: Şiddet nedir? Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, 12:1-18.
- Erdoğan, S., Aktaş, A., Bayram, G.O. (2009). Sığınma evinde yaşayan bir grup kadının şiddet deneyimleri ve baş etme yaklaşımları: Niteliksel bir çalışma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1):807-824.
- Erem, F., (2008). Çatışma Çözme Eğitiminin Şiddet Yönelimli Öğrencilerin Velilerinin Çatışma Çözme Becerileri Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erenoğlu, R., Can, R. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2):31-40.
- Er Güner, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*, 2(2):49-56.
- Gracia, E. (2014). Intimate partner violence against women and victimblaming attitudes among Europeans. *Bulletin of the World Health Organization*, 92(5): 380-381.

- Gök, M. (2016). Kadına yönelik şiddetin kuramsal temelleri ve çözüm önerileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 11(2): 451-472.
- Göldağ, B. (2015). Öğrencilerin şiddet eğilimi düzeyleri ve değer algıları. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 8(4): 1-15.
- Guruge, S. (2012). Nurses role in caring for women experiencing intimate partner violence in the sri lankan context. *International Scholarly Research Network*, 1-8.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1):112-137.
- Gündoğdu, R., Yavuzer, Y., Karataş, Z. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Education Sciences*, 6(1):341-361.
- Gürhan, N., Erdoğan, G., Seyran, F. (2020). Cinsel şiddet. *Meyad Akademi*, 1(1):59-65.
- Gürkan, Ö., Coşar, F. (2009). Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3):124-129.
- Hisli Şahin, N., Basim, H.N., Çetin, F. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2):153-163.
- Horiuchi, S., Yaju, Y., Kataoka, Y., Eto, H.G., Matsumoto, N. (2009). Development of an evidence-based domestic violence guideline: supporting perinatal women-centred care in Japan. *Midwifery*, 25(1):72-78.
- Houseman, B., Semien, G. (2020). Florida Domestic Violence. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130118-2.htm>

- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2016-2020. (2016). Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/dagitimda-olan-yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-plani-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf>
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011). Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi – No: 210, İstanbul. <https://rm.coe.int/1680462545>
- Kanbay, Y., Işık. E., Yavuzaslan, M., Keleş, S. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(2):107-119.
- Kandemirci, D., Kagnici, D. Y. (2014). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: çok boyutlu bir inceleme. Turk Psikoloji Yazilari, 17(33):1-12.
- Kara, P., Akçayüzlü, Ö., Gür, A., Nazik, E. (2018). Sağlık çalışanlarının kadına yönelik şiddeti tanımlarına ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(3):115-122.
- Karahan, T.F. (2006). Bir iletişim ve çatışma çözme beceri eğitimi programı'nın üniversite öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeylerine etkisi. Eurasian Journal of Educational Research (EJER), (22):150-158.
- Karatay, M., Karatay, G., Baş N. G., Baş, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 27(1):62-71.
- Karslı, E. (2019). Modernleşme sürecinde çözülen aile yapısı ve kadının yeniden inşası. Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi, 1(1):1-14.
- Kaya, E. (2019). Kısacık Köyü Kadınlarının Aile İçindeki Kadına Yönelik Şiddete Bakış Açıları.Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sivas.
- Kızılkaya Beji, N. (Ed.). (2016). Kadın sağlığı ve hastalıkları. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi 2. Baskı.

- Krantz, G., Garcia-Moreno, C. (2005). Violence against women. *Journal of Epidemiology Community Health*, 59(10):818-821.
- Koç, H., Teke, A., Arslan, C. (2017). Kişilerarası ilişkilerde çatışma çözme. *Eğitim Araştırmaları*, 178- 186.
- Koruklu, N., Totan, T., Sağkal, A.S. (2015). Çatışma Çözme Becerilerine Yönelik İhtiyaçlar ve Çatışma Durumlarını Yönetme Becerileri Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2):17-31.
- Köken, A.H. (2019). Ankara İlinde Üniversite Hastanelerinde, Acil Tıp Alanında Çalışan Hekimlerin, Kadına Yönelik Şiddet Olgularının Yönetimine İlişkin Bilgi, Tutum ve Uygulamalarının Tıp Etiği Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köse, A. Beşer, A. (2007). Kadının değiştirilebilir yazgısı “ŞİDDET”. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4):114-121.
- Kutlu, A., (2016). Çatışma Çözme Psiko eğitim Programının Ortaokul Öğrencilerinin, Çatışma Çözüm Becerileri, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Konya.
- Majumdar, B. (2004). Medical and nursing students knowledge and attitudes toward violence against women India. *Education for Health*, 17(3):354–364.
- Noughani, F., Mohtashami, J. (2011). Effect of education on prevention of domestic violence against women. *Iran J Psychiatry*, 6(2):80-83.
- Okutan, N. (2007). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Van'da, Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Baş etme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Özdelikara, A., Taştan, A., Arslan, B. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin çatışma çözme stillerinin belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(6):187-195.

- Özdilek, A. (2016). Toplumsal Şiddetin Önlenmesinde Belediyelere Düşen Sorumluluklar. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özçoban, A.D. (2018). Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Önlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özgentürk, İ., Karğın, V., Baltacı, H. (2012). Aile içi şiddet ve şiddetin nesilden nesile iletilmesi. Polis Bilimleri Dergisi, 14(4):55-77.
- Özmen, Ş.Y. (2018). Dijital şiddet, siber zorbalık ve yeni medya okuryazarlığı üzerine bir değerlendirme. Journal of International Social Research, 11(61):958-966.
- Öztürk, Ö., Öztürk, Ö., Tapan, B. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Kadın ve Toplum Sağlığı Üzerine Etkileri. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 3(4):139-144.
- Paluzzi, P., Gaffikin, L., Nanda, J. (2000). The American College of Nurse-Midwives' Domestic Violence Education Project: evaluation and results. J Midwifery Womens Health, 45(5):384-391.
- Peterson, A. V. (2000). Choice theory and reality therapy. Journal of Professional Counseling, Practice, Theory, Research, 28(1): 41-49.
- Polat, O. (2016). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1):15-34.
- Sabancıoğulları, S., Taşkın Yılmaz, F., Ar, E., Çakmaktepe, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD), 13(1):35-43.
- Sabit, S. (2019). Partneri Tarafından Şiddet Görmüş Kadınların, Şiddet Algısı, Şiddete İlişkin Tutumları ve Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne, İstanbul.
- Salaçin, S., Toprak Ergönen, A., Demiroğlu Uyaniker, Z. (2011). Kadına yönelik şiddet. Birinci Basamakta Adli Tıp, 2: 192-201.

- Saraç, Y.E., (2020). Sağlık Çalışanlarının Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. Tıpta Uzmanlık Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Sargın, N. (2010). Öğretmen adaylarının çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16(4):601-616.
- Sevim, Y., Ataş, S. (2015). Üniversite gençlerinde şiddet eğilimliliği ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(1): 285-301.
- Silva, C.D., de Oliveira Gomes, V.L., de Oliveira, D.C., Marques, S.C., da Fonseca, A.D., da Rocha Martins, S. (2015). Social representation of domestic violence against women among Nursing Technicians and Community Agents. Rev Esc Enferm USP, 49(1):22–29.
- Sis Çelik A, Aydın A. (2019). The effect of a course on violence against women on the attitudes of student midwives and nurses towards domestic violence against women, their occupational roles in addressing violence, and their abilities to recognize the signs of violence. Perspect Psychiatr Care, 55(2):210-217.
- Sis Çelik, A., Türkoğlu, N., Ejder Apay, S., Aydın, A., Pasinlioğlu, T. (2015). Ebe ve hemşirelere verilen eğitimin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin tutumlarına etkisi. HSP, 2(2):138-148.
- Şahin, E.M., Yetim, D., Güleç Öyekçin, D. (2012). Edirne'de kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların şiddete karşı tutumları. Cumhuriyet Tıp Dergisi, 34(1):23-32.
- Tanrıverdi, G., ve Şıpkın, S. (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. Fırat Tıp Dergisi, 13(3):183-187.
- Tarı Selçuk, K., Avcı, D., Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. ACU Sağlık Bil Derg, 9(3):302-308.

- Tatlıhoğlu, K. (2013). Türkiye'de aile içi kadına karşı şiddetin psiko-sosyal ve kültürel dinamikleri. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1):129-149.
- Tunçel, E., Dündar, C., Peşken, Y. (2007). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. Genel Tıp Dergisi, 17(2):105-110.
- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık: 2015.
- Türkmen, A. (2009). Yeni bir hukuki olgu olarak ısrarlı takip ve taciz (stalking) ve bunun türk medeni hukuku bakımından değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11:1387-1434.
- Uysal, A., Bayık Temel, A. (2009). Şiddet karşıtı eğitim programının öğrencilerin çatışma çözüm, şiddet eğilimi ve şiddet davranışlarına yansımaları. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 12(1):20-30.
- Üstüner, A. (2020). Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddeti Tanımaya Yönelik Bilgi Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, İstinye Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yanık, A., Hanbaba, Z., Soygür, S., Ayaltı, B., Doğan, M. (2014). Kadına yönelik şiddet davranışların değerlendirilmesi: Türkiye’den kanıt. Electronic Journal of Vocational Colleges, 4(4):104-111.
- Yavuz, K. (2018). Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ (ŞÖNİM) ve ‘Kadın Konuk Evinin’ Rolü-Trabzon İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Gümüşhane.
- Yetim, D., Şahin, E.M. (2008). Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. Aile Hekimliği Dergisi, 2(2):50-55.
- Yıldırım, E. (2019). Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Dijital Şiddet. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yoshihama, M., (2002). Battered Women's Coping Strategies and Psychological Distress: Differences by Immigration Status. *American Journal of Community Psychology*, 30(3): 429-452.

Yurtsal, Z.B., Eroğlu, V. (2018). Kadın ve Ebelik (1. Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.

Watts, C., Zimmerman, C. (2002). Violence against women: Global scope and magnitude. *The Lancet*, 359(6):1232-1237.

World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: WHO.

http://www5.who.int/violence_injury_prevention/download.cfm?id=0000000582

World Health Organization (WHO) (2016). *Violence against women. Intimate partner and sexual violence against women*. Switzerland: Publications of the World Health Organization.

EKLER

Ek 1-Kişisel Bilgi Formu (Birinci İzlem)

1. Yaşınız:
2. Bölümünüz:
3. Kaçınıcı sınıftasınız? 1) Birinci 2) İkinci
4. Öğrenime başlamadan önce yaşadığınız yer: 1) İl 2) İlçe 3) Köy-kasaba
5. Aile tipi: 1) Çekirdek 2) Geniş 3) Diğer.....
6. Annenizin eğitimi:1) Okur yazar-okur yazar değil 2) İlkokul- Ortaokul
3) Lise ve üzeri
7. Annenizin çalışma durumu: 1) Çalışmıyor 2) Çalışıyor 3) Emekli
8. Babanızın eğitimi: 1) Okur yazar-okur yazar değil 2) İlkokul-Ortaokul
4) Lise ve üzeri
9. Babanızın çalışma durumu: 1) Çalışmıyor 2) Çalışıyor 3) Emekli
10. Gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?
1) Gelir giderimden az 2) Gelir giderime eşit 3) Gelir giderimden fazla
11. Akademik başarıınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? 1) İyi 2) Orta 3) Kötü
12. Kişilik özelliğinizi nasıl tanımlarsınız?1) İçer dönük 2) Dışa dönük 3) Değişken
13. Daha önce şiddetle ilgili eğitim aldınız mı? 1) Evet 2) Hayır
14. Şiddet konusunda farkındalık durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
1)Yeterli 2) Yetersiz 3) Kısmen 4) Diğer
15. Sizce derslerde konu olarak şiddet ele alınmalı mı? 1) Evet 2) Hayır
16. Sizce aşağıdakilerden hangisi şiddete örnektir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
1) Dövme, tokat atma, itekleme
2) Hakaret etme, küfretme
3) Aşğılama, beğenmeme, dalga geçme
4) Para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama
5) Bir yere gitmeye izin vermeme
6) Kiskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma
7) Aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme
8) Diğer (açıklayınız).....

17. Sizce bir erkeğin eşine/partnerine şiddet uygulaması suç mudur?

- 1) Evet 2) Hayır

18.Şimdiye kadar şiddete tanık oldunuz mu? 1) Evet 2) Hayır

Cevabınız “Hayır” ise 22. Soruya geçiniz.

19. Hangi tür şiddete tanık oldunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- 1) Fiziksel şiddet 2) Duygusal/psikolojik şiddet 3) Cinsel şiddet
4) Ekonomik şiddet 5) Diğer.....

20. Şiddete tanık olduğunuzda nasıl tepki verirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- 1) Sessiz kalırım 2) Tepki gösteririm 3) Yasal yollara başvururum
4) Diğer.....

21.Şiddete tanık olduğunuz ortam:

- 1) Aile içinde 2) Akrabalar arasında 3) Görsel ve yazılı basında
4) Yaşanılan çevrede 5) Arkadaşlar aarsında 6) Diğer

22.Şimdiye kadar şiddete maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Fikrim yok

Cevabınız “Hayır” ise 27. Soruya geçiniz.

23. Maruz kaldığınız şiddet türü:

- 1) Fiziksel şiddet 2) Duygusal/psikolojik şiddet 3) Cinsel şiddet
4) Ekonomik şiddet 5) Diğer.....

24.Kim tarafından şiddete maruz kaldınız?

- 1) Arkadaşlarım 2) Erkek arkadaşım/eşim 3) Ailem 4) Yabancı kişiler
5) Diğer.....

25.Şiddet gördüğünüz dönem: 1) Çocukluk 2) Ergenlik 3) Yetişkinlik

26.Şiddete maruz kaldığınızda nasıl tepki verirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- 1) Susma 2) Özür dileme 3) Yasal yollara başvurma 4)
Diğer.....

27.Herhangi bir sorunuz olduğunda aile ve/ veya arkadaşlarınızdan destek alır mısınız?

- 1) Kimseden destek almam 2) Aile/Akraba 3) Arkadaş
4) Öğretmenler 5) Diğer.....

28. Herhangi bir kişi ile sorun yaşadığınızda veya öfkelenendiğinizde sorununuzu nasıl çözersiniz?

- 1) Oluruna bırakırım, sorun kendiliğinden çözölür.
- 2) İçime atar, sessiz kalırım.
- 3) Karşımdaki kişiye sesimi yükseltirim.
- 4) Karşımdaki kişiye vururum.
- 5) Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum.
- 6) Diğer.....

29. Şiddet durumu ile karşılaştığınızda nasıl bir danışmanlık yapacağınızı biliyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Fikrim yok

Ek 2-Kişisel Bilgi Formu (İkinci İzlem)

1. Şiddet konusunda farkındalık durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
1) Yeterli 2) Yetersiz 3) Kısmen 4) Diğer
2. Sizce derslerde konu olarak şiddet ele alınmalı mı? 1) Evet 2) Hayır
3. Sizce aşağıdakilerden hangisi şiddete örnektir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
1) Dövme, tokat atma, itekleme
2) Hakaret etme, küfretme
3) Aşağılama, beğenmeme, dalga geçme
4) Para vermeme, evin ihtiyaçlarını almama, çalıştırmama
5) Bir yere gitmeye izin vermeme
6) Kıskanma, davranışlarını kısıtlama, giyimine karışma
7) Aldatma, zorla cinsel ilişkiye girme
8) Diğer (açıklayınız).....
4. Sizce bir erkeğin eşine/partnerine şiddet uygulaması suç mudur? 1) Evet 2) Hayır
5. Şimdiye kadar şiddete maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?
1) Evet 2) Hayır 3) Fikrim yok
Cevabınız "Hayır" ise 9. Soruya geçiniz.
6. Maruz kaldığınız şiddet türü: 1) Fiziksel şiddet 2) Duygusal/psikolojik şiddet
3) Cinsel şiddet 4) Ekonomik şiddet 5) Diğer.....
7. Kim tarafından şiddete maruz kaldınız? 1) Arkadaşlarım 2) Erkek arkadaşım/eşim
3) Ailem 4) Yabancı kişiler 5) Diğer.....
8. Şiddete maruz kaldığınızda nasıl tepki verirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
1) Susma 2) Özür dileme 3) Yasal yollara başvurma 4) Diğer.....
9. Herhangi bir sorununuz olduğunda aile ve/ veya arkadaşlarınızdan destek alırmısınız?
1) Kimseden destek almam 2) Aile/Akraba 3) Arkadaş
4) Öğretmenler 5) Diğer.....
10. Herhangi bir kişi ile sorun yaşadığınızda veya öfkeli olduğunuzda sorununuzu nasıl çözersiniz?

- 1) Oluruna bırakırım, sorun kendiliğinden çözülür.
- 2) İçime atar, sessiz kalırım.
- 3) Karşımdaki kişiye sesimi yükseltirim.
- 4) Karşımdaki kişiye vururum.
- 5) Öfkem geçtikten sonra karşımdaki kişi ile konuşurum.
- 6) Diğer.....

11.Şiddet durumu ile karşılaştığınızda nasıl bir danışmanlık yapacağınızı biliyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Fikrim yok

Ek 3-Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

Aşağıda yer alan ifadelere ne derece katıldığınızı; hiç katılmıyorsanız “**Kesinlikle Katılmıyorum**”, katılmıyorsanız “**Katılmıyorum**”, karar veremiyor iseniz “**Kararsızım**”, katılıyorsanız “**Katılıyorum**”, tamamen katılıyorsanız “**Kesinlikle Katılıyorum**” şekilde belirtiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Başkalarının kendini kötü hissetmesine neden olacak davranışlarda bulunmak doğru değildir.					
2.İnsanların yakınlarıyla görüşmelerinin engellenmesi doğru değildir.					
3.İnsanların diğer insanlarla ilişkilerinin bozulmasına neden olacak kısıtlamalarda/ davranışlarda bulunulması doğru değildir.					
4.Kişiler evliliğe zorlanmamalıdır.					
5.Hiçbir koşulda kişinin fiziksel görünümü ile alay edilmemelidir.					
6.Bazı insanlar başkaları önünde küçük düşürülmeyi hak eder.					
7.Bulunduğum ortamda birine aciz ve çaresiz olduğunun söylenmesi beni rahatsız eder.					
8.Beni kızdıran insanlara isim takar, alay ederim.					
9.Kişinin başka bir bireyi sıklıkla görmezden gelmesi psikolojik şiddettir.					
10.Cinsel kimliğe yönelik saldırıda bulunulması cinsel şiddettir.					
11.Açık kıyafet giyinen insanlar, gözle ve fiziksel olarak rahatsız edilmeyi hak eder.					
12.Aile içinde ebeveynler çocuklarına, eşler birbirlerine karşı, aşırı koruyucu davranmalıdır.					
13.Rakip olarak görülen bir çalışma arkadaşının işyerinden ayrılmasını sağlamak gayet doğaldır.					
14.Bazı durumlarda karşıdaki kişinin özgüvenini sarsacak söz ve davranışlarda bulunulmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.					
15.Evlilikte eşler birbirini cinsel ilişki için zorlayabilmelidir.					
16.Bireye yönelik sürekli suçlayıcı söylemlerde bulunulması bir çeşit şiddettir					
17.Kadın bir yere gideceği zaman eşinden izin almalıdır.					

	Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
18.Alay etmek ya da rahatsızlık vermek gibi amaçlarla kişinin isminin farklı ses tonları ile söylenmesi sözel bir şiddettir.					
19.Medyada kavg, dövüş, cinayet gibi görüntülere sıklıkla maruz kalmak bir tür şiddettir.					
20.Sürekli hesap vermeye zorlanmak beni rahatsız eder.					
21.Kadının eşinden daha fazla para kazanması doğru değildir.					
22.İnsanların haklarından mahrum edilerek işyerinden ayrılmasına neden olmak doğru değildir.					
23.Çalışan bir kişinin izni olmadan kazancına el konulmasını doğru bulmuyorum					
24.Kişinin yalnızlaştırılması psikolojik bir şiddettir.					
25.Sosyal ağlarda özellikle çocukların gelişimini olumsuz etkileyebilecek arka plan sansürlü gösterimlerin yapılması bir medya şiddetidir.					
26.Ev işleri ve ailenin bakımı, kadının asli görevidir.					
27.Sinirlendiğimde masa, sehpa gibi nesnelere vurmadan veya tekme atmadan sakinleşemiyorum.					
28.Bazen bireyin isteği dışında arkadaşları ve ailesi ile görüşmesini kısıtlamak gereklidir.					
29.Kişinin mal varlığına el konulması ekonomik şiddettir.					
30.Kişiyi isteği dışında cinsel içerikli ifadeler kullanmak cinsel şiddettir.					
31.Televizyon programları ve bilgisayar oyunlarında şiddet eylemleri içeren görüntülerin yer alması bir medya şiddetidir.					
32.Eş veya flört ilişkilerinde tarafların birbirlerini sürekli kontrol etmeleri gerekir					
33.Gebelik erkek veya aile tarafından istenmiyorsa zorla düşük yaptırılması normaldir.					
34.Bireyin temel ihtiyaçlarının karşılanmamasının bir çeşit ihmal ve yoksun bırakma olduğunu düşünüyorum.					
35.Bireyin doğum kontrol yöntemi kullanma hakkına engel olunmamalıdır.					
36.Sıklıkla el şakası yapmanın bir tür şiddet olduğuna inanıyorum.					
37.Kişinin çalışmalarının/çabalarının bir başkası tarafından bireysel çıkarlar için kullanılması beni üzer ve sinirlendirir					

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
38.Başkasının bedenine yönelik zarar verici davranışta bulunulması fiziksel şiddettir (sigara, sıcak su veya ütü ile derinin temas ettirilmesi, dövme, tekmeleme, ısırma, tokat atma, vb.).					
39.Genç kızlara bazı durumlarda bekaret muayenesinin yapılmasını gerekli buluyorum.					
40.Bireyin engellenme durumunda sıklıkla vurarak, tekme atarak cevap vermesini doğal karşılıyorum.					
41.Toplumsal normlara göre giyinmeyenler, uygun kıyafet giymeye zorlanmalıdır					
42.Sosyal paylaşım sitelerinde saldırgan tutumlar, küfürlü konuşma içeren ifadelerin yer alması normaldir.					
43.Beni kızdıran bazı kişilerin bilgisayarına, teknolojik becerilerim yeterli olduğu ölçüde (Virüs gönderme, hesaplarını hackleme..vb) zarar vermek isterim.					
44.Kişinin; sıklıkla, yüksek sesle ve kavga edercesine diğer insanlarla tartışması sözel şiddettir.					
45.Herhangi bir kişiye işyerinde çalışma arkadaşları tarafından düşmanca davranılması beni oldukça üzer.					
46.Sürekli otoriter tutumlara maruz kalan kişilerin bir çeşit psikolojik şiddete uğradığını düşünüyorum.					
47.Babası veya eşinin istememesi halinde kadın çalışmamalıdır.					
48.Tercih etme şansım olsa çocuklarımla kız olmasını istemem.					
49.Kadınlar her türlü işte çalışmamalıdır.					
50.Sorunlu giden evliliklerde çocuk yapmanın evlilik sorunlarını çözeceğine inanıyorum.					
51.Bazı durumlarda şiddet uygulamak, bir çözüm yoludur.					
52.Bir kişi şiddet uyguluyorsa, mutlaka geçerli bir sebebi vardır.					

Ek 4-Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği

<i>Bir çatışma durumunda,</i>	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Yaşanan çatışma ve şiddet olayları hakkında açık bir fikrim vardır.					
2. Çatışmanın doğal ve normal olduğunu anlarım.					
3. Çatışmanın kişiler arasından küresele, fiziksel saldırganlık ve istismardan yanlış anlamaya kadar birçok sebepten olduğunu bilirim.					
4. Davranış ve deneyimleri etkileyen sosyo-kültürel-ekonomik etkilerin farkındayım.					
5. Çatışmayı arttıran ve azaltan etkenlerin farkındayım.					
6. Çatışmada kavga etmekten ve kaçmaktan başka çözümler olduğunu bilirim.					
7. Çatışmanın kökeninde olan psikolojik ihtiyaçların farkındayım.					
8. Bu ihtiyaçları karşılamak için sağlıklı ve uygun yolları tanımlayabilirim.					
9. Kendi kişisel çatışma stil ve davranışlarımın farkındayım.					
10. Çatışmanın artmasını önleyen pozitif tutumları takdir ederim.					
11. Kişiler arası çatışmalarda kazan-kazan çözümlerini etkileyen beceriler geliştirebilirim.					
12. Çevremde güvenli olan kişileri tanımlayabilirim					
13. Şiddetin sebeplerini ve sonuçları hakkında bilgi sahibiyim.					
14. Şiddete ilişkin karmaşık mesajları fark edebilirim.					
15. Televizyondaki şiddetin etkilerinin farkındayım.					
16. Aile içi şiddet probleminin boyutlarını ayırt edebilirim.					
17. Çatışma yönetimi becerilerini edinmek için hazırım.					
18. Çatışmaya gösterilen duygusal tepkilerdeki bireysel farklılıkları tanır ve saygı duyarım.					
19. Çatışmada kendi duygularımı kabul ederim.					
20. Çatışmada diğerlerinin duygularını kabul ederim.					
21. Başkalarının duygularına karşı empatiğimdir.					
22. Sağlıklı ve sağlıklı maskelenen duyguları tanımlayabilirim.					
23. Şiddet ve çatışmada korkuyu anlayabilirim.					
24. Çatışmaya yönelik kendi fiziksel tepkilerimi bilirim.					
25. Çatışmaya gösterilen farklı fiziksel tepkileri bilirim.					
26. Çatışmaya yönelik uygun olan ve olmayan duygusal tepkilerin farkındayım.					
27. Karşımdakileri rahatsız eden durumları ve nasıl yanıt verdiklerini tanımlayabilirim.					

Ek 5- Eğitim İçeriği

Giriş

İnsanlık tarihi kadar eski olan şiddet olgusu, geçmiş zamanlarda olduğu gibi günümüzde de kişi ya da toplumlar için önemli olduğu görülmektedir. (Güleç ve ark., 2012). Bireyler arasındaki çatışma çözülmemesinde şiddet ve yıkıcı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle de bireyler arasındaki çatışmalar öncelikli olarak ele alınması gereken bir konudur.

Şiddet Nedir?

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2016).

Çatışma Nedir?

Yaşamın ayrılmaz bir parçası olan çatışma günümüzde çoğunlukla yıkıcı ve şiddete dayalı yollarla çözülmeye çalışılmaktadır (Akbalık, 2001). Genel olarak çatışma, gerek fizyolojik, gerekse psiko-sosyal ihtiyaçların tatminine engel olan sıkıntıların meydana getirdiği gerginlik halidir (Sargın, 2010).

Kadına Yönelik Şiddet Nedir?

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu’nun 1993 yılında kabul ettiği “Kadına Karşı Şiddet Bildirgesi”nde kadına yönelik şiddeti “Kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veren ya da verebilecek, kadınların acı çekmesine neden olabilecek, gerek kamu gerekse özel alanda yapılan bu tip davranışlara yönelik tehditleri ve kadınların özgürlüğünün zorla kısıtlanmasını da içine alan şiddete yönelik her türlü cinsiyetçi davranışı içerir” şeklinde tanımlamıştır (Köse ve Beşer, 2007).

Şiddet Döngüsü Nasıldır?

Şiddet döngüsünün üç fazı kapsadığı belirtilmektedir:

1. Faz: Gerginlik Evresi; Eşler arasındaki gerginliğin yükselmesini kapsamakta ve kadına yönelik duygusal ve psikolojik istismar davranışları artmaktadır.

2. Faz: Şiddet Evresi; Gerilimin yerini şiddet almakta ve şiddet uygulayan kişi gerginliğini kontrol edememektedir. Hafif ya da ciddi incinmeler bu evrede meydana gelir.

3. Faz: Balayı Evresi; Kadının fiziksel ve duygusal olarak zayıf olduğu, ilgi ve şefkate gereksinim duyduğu dönemdir. Eşinin bu dönemdeki yakın ilgisi kadının ümitlerini artırır. Bu durum kadının şiddet yaşantısının sona ereceği inancını artırmakta ve kadının eşi ile olan ilişkisini sona erdirmesini zorlaştırmaktadır (Köse ve Beşer, 2007).

Şiddet Uygulayan Erkeğin Özellikleri Nelerdir?

Yapılan çalışmalarda şiddet uygulayan erkeklerin özelliklerine bakıldığında, sürekli olarak kendini haklı görme, olanlardan dolayı kendini suçlamama kadını suçlama, düşük özgüven, şiddeti bir çözüm yöntemi olarak kullanma, uygulanan şiddeti minimize etme, davranışını haklı gösterecek gerekçeler bulma (alkol, uyuşturucu, kadının kışkırtması, öfkeyi kontrol edememe), kadına bağımlılık, terk edilmekten korkma ve kişilik bozuklukları görülmektedir (Okutan, 2007).

Saldırgan Davranışların Sık Görüldüğü Durumlar Nelerdir?

- 16-25 yaş arası erkeklerde siktir.
- Aile içi şiddetin yaygın olması sebebiyle evli kadın ve erkekler arasında saldırgan davranışlar sık görülmektedir.
- Bireyin yaşamında yakın zamanda ortaya çıkan büyük değişiklikler, artmış stresin yanında artmış iç gerilim ve bıkkınlık yaratabilmektedir. Bireyde içsel baskı hissi, bıkkınlık, öfke ve her an patlayabilir durumda bulunması da şiddet içeren davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.
- Birey gerilimini artıran olay ve kişilerde şiddeti tetikleyebilir.
- Bireyin şiddet konusundaki, düşünce ve fantazilerinin bulunması.
- Bireylerin silahlara kolay ulaşabilir olması, silahlara ilgisi olması.
- Uyuşturucu ve alkol kullanımı (http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf).

Kadına Yönelik Şiddetin Türleri Nelerdir?

1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet tokat atma, tekmeleme, fırlatma, dövme, çimdikleme, yumruklama, itme, yakma, boğaz sıkma, hırpalama, ısırma, tükürme, saç çekme, saçtan çekip sürüklenme, duvara vurma, kol bükme, kemik kırma, bağlama, bıçak gibi kesici aletlerle veya silah gibi ateşli aletlerle yaralama, cisimle (hortum, kemer gibi) dövme, yüze veya bedene yakıcı (asit, kezzap, kaynar su gibi) madde dökme, işkence yapma (bedende sigara söndürme gibi), fiziksel kuvvet ile evden çıkmasına ya da eve girmesine engel olma, hasta ya da hamileyken gerekli yardımı esirgeme, sağlıksız koşullarda yaşamaya mahkum bırakma gibi bireyin bedensel zarar görmesine ve hatta en son boyutta bireyin ölmesine neden olan eylemlerdir (Özçoban, 2018).

2. Duygusal/psikolojik ve sözel şiddet

Duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal şiddetin içinde kadını küçümsemek, özgüvenini yitirmesine yol açmak, aşağılayıcı sözler söylemek, uygulanan şiddeti inkâr etmek, kadına karşı çocukları kullanmak, kadını ihmal etmek, sevgi göstermemek vb. sayılabilir (Okutan, 2007).

3. Cinsel şiddet

DSÖ “cinsel bir eylem gerçekleştirmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsayan, kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da işyerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel eylem” olarak cinsel şiddeti tanımlamıştır (Özçoban, 2018).

5. Ekonomik şiddet

Bireyi kontrol etmek veya cezalandırmak amacı ile ekonomisini sınırlamak, temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak duruma getirmek için yapılan her türlü davranış ekonomik şiddet olarak ifade edilmektedir (Özgentürk ve ark., 2012).

5. Israrlı Takip (Stalking)

Israrlı ve sürekli taciz anlamında kullanılan ısrarlı takip, bir kimsenin diğeri bir kimseye tekrar tekrar istenmeyen temaslar ve/veya iletişim empoze etmesi durumudur. Kişide korku uyandıran davranışlar olan ısrarlı takip, genellikle tehditler ve saldırılar da içermektedir (Özçoban, 2018).

Kadınların Şiddetle Baş Etme Biçimleri Nelerdir?

Kadının şiddetle nasıl baş edeceğini belirlemede, kadının şiddeti nasıl algıladığı ve tanımladığı, çocukluk dönemi şiddet yaşantısı, içinde bulunulan kültürel ortam, var olan destek mekanizmalarının işlevselliği, kadının kişilik özellikleri gibi birçok faktör etkili olmaktadır (Okutan, 2007).

Kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan çalışmalar, kadınların baş etme stratejilerini “aktif” ve “pasif” olmak üzere ikiye ayırmıştır: davranışsal çabalar (gözlemlenebilen), “aktif” stratejiler, bilişsel ya da duygusal çabalar (gözlemlenemeyen) “pasif” stratejiler olarak kategorize edilmektedir (Okutan, 2007).

Kadının şiddete gösterdiği pasif tepkilerden biri yaşadıklarını kimseye paylaşmamasıdır. Kadınlar yaşadıklarından utanmakta, ailesinin, arkadaşlarının vereceği tepkiden çekinerek sessiz kalmaktadırlar. Pasif yöntemlerden biri de, ilaç, alkol ya da çeşitli sakinleştiriciler almaktır (Yoshihama, 2002).

Çatışma İle Baş Etme Yöntemleri Nelerdir?

1. Kaçma: Bazı çatışma durumlarda birey çatışmaya son vermek için kendi amacından vazgeçerek ve uygun olmayan çözümleri kabul ederek çatışmadan kaçır. Çatışma çözme durumlarında gösterilen bu tepki bir kaybet-kazan yaklaşımıdır. Eğer taraflar çatışmayı görmezden gelip inkâr etme yolunu seçerse bu kez de kaybet-kaybet yaklaşımı sergilenir (Kutlu, 2016).

2. Saldırganlık (Kavga Etme): Bu tepki biçiminde tarafların birbirleri üzerinde güç kullanmaları söz konusudur. Taraflardan birinin kazanabilmesi için diğeri tarafın kaybetmesi gerektiği düşünülür. Her iki taraf konuşmak ve çözüm üretmek yerine karşı tarafa saldırarak veya şiddet uygulayarak bir çözüme ulaşmak ister (Kutlu, 2016).

3. Problem Çözme: Çatışma yaşayan kişilerin birbirlerini suçlamadan ve birbirlerine zarar vermeden karşılıklı iş birliğine dayalı olarak sorunları üzerinde odaklaşmasıdır.

Taraflar karşılıklı iletişime geçerek, etkili dinleme ve empati becerilerini kullanarak sorunu çeşitli bakış açılarından değerlendirir. Bunun sonucunda da her iki tarafı kazanabilmektedir (Kutlu, 2016).

Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Kadına yönelik şiddet pek çok sağlık sorununa neden olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü bu sağlık sorunlarını 4 başlık altında sınıflandırmıştır (Açıkgöz, 2015).

Fiziksel;

- Karın/göğüs hasarları
- Ezilme ve darbeler
- Kronik ağrı sendromları
- Sakatlık
- Lif dokusu iltihabı
- Kırıklar
- Mide ve barsak hastalıkları
- İrritabl barsak sendromu
- Kesikler ve sıyrıklar
- Göz hasarları

Cinsellik ve Üreme Sağlığı;

- Jinekolojik hastalıklar
- İnfertilite
- Pelvik inflamatuvar bozukluk
- Gebelik komplikasyonları/düşük
- Cinsel fonksiyon bozukluğu
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (AIDS)
- Emniyetsiz kürtaj
- İstenmeyen gebelik

Psikolojik ve Davranışsal;

- Alkol ve madde kullanımı
- Depresyon ve anksiyete

- Yeme ve uyku bozuklukları
- Suçluluk ve utanma duyguları
- Fobiler ve panik bozukluk
- Fiziksel hareketsizlik
- Düşük benlik saygısı
- Travma sonrası stres bozukluğu
- Psikosomatik bozukluklar
- Sigara kullanımı
- İntihar düşünceleri ve kendine zarar verme
- Emniyetsiz cinsel davranış

Ölümçül;

- AIDS“le ilişkili ölüm
- Anne ölümü
- Cinayet
- İntihar

Şiddetin Yasal Yönleri Nelerdir?

Kadına yönelik şiddeti önlemede ulusal hukuki düzenlemeler bağlamında Anayasa, Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunlar mevcuttur (Özçoban, 2018).

Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’ndaki seçilmiş kanunlar

- Evlenmek için kadınlar ve erkekler 17 yaşını doldurmak zorundadır.
- Anne babaların ve diğer akrabaların çocukları 15 yaşından önce evlendirmeleri suçtur, hapis cezası gerektirir.
- Resmî nikâh olmadan dini tören yapılması suçtur.
- Erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi suçtur.
- Kanunen eşinin kadını cinsel ilişkiye zorlaması suçtur.
- Kadın ev dışında çalışmak için eşinden izin almak zorunda değildir.
- Boşanma sırasında eşler evlilikleri süresince edindikleri malları aralarında paylaşırlar.

6284 sayılı Kanun'da yer alan tedbir kararlar

- Kanuna göre şiddet mağdurlarını korumak için şiddet uygulayan kişi, beraber yaşanan evden uzaklaştırılır.
- Şiddete maruz kalmış kişilere ve çocuklara barınma olanağı sağlanır.
- Şiddete maruz kalmış kişiye hayati tehlikesi bulunması hâlinde geçici koruma hizmeti sağlanır.
- Kanuna göre şiddet mağdurlarına geçici maddi yardım sağlanır.
- Kanuna göre şiddet mağduru kişinin çocuklarına kreş imkânı sağlanır.
- Şiddet uygulayan kişinin evli olması durumunda müşterek evi satması engellenir.
- Şiddet uygulayan kişinin koruma altındakilere yaklaşması ve onlarla iletişim kurması engellenir.
- Şiddet uygulayan kişinin alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı varsa kendisine muayene ve tedavi olanakları sağlanır.

Şiddetle mücadelede kurumsal yapılar hangileridir?

- Kadın Konukevleri
- İlk Kabul Birimleri
- Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri

Şiddet içeren bir olayla karşılaşıldığında şikayet ve ihbar için;

(<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017)

- Valilik- Kaymakamlık
- Polis Merkezi
- Jandarma Karakolu
- Adli Makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri)
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri
- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
- Sağlık Kuruluşları yer almaktadır.

Acil telefon hatları hangileridir?

- ALO 155 Polis İmdat,
- ALO 156 Jandarma İmdat

- ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (7 Gün 24 Saat Ücretsiz Hizmet Verir)
- 112 ACİL
- Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı- 0212 656 96 96
- GELİNCİK HATTI 444 43 06

Şiddet ve Çatışma İle Başa Çıkma Yardımcı Olacak Noktalar

- Şiddet olgusu sadece şiddete maruz kalanları değil diğer tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir sorundur. Sağlıklı bir toplum sağlıklı ailelerin sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür. Bu nedenle bireyler şiddet ve çatışma konusunda bilinçlendirilmelidir. Şiddet mağdurları sosyal, psikolojik, ekonomik açıdan güçlendirilmesi, hukuki destek verilmesi ve hayatlarını yeniden kurmaları için destek sağlanmalıdır.
- Çatışma kavramı olarak genelde olumsuz çağrışımlar oluştursa da bazı özellikleriyle olumlu niteliklere ve sonuçlara da sebep olmaktadır. Çatışmayı çözme sürecinde bireye destek olunmalı ve bu süreçte olumlu niteliklerin farkına varılması sağlanmalıdır.
- Bireylere stres ve stresle başa çıkma yolları öğretilmeli.
- Bireylerin öz güvenleri yükseltilmeli.
- Bireylerin eğitim durumları yükseltilmeli.
- Sağlık profesyonelleri şiddet açısından riskli bireyleri ele alıp, önleyicilik ve koruyuculuk yönünden destek olmalı, danışmanlık yapmalı.
- Çocuk yetiştirme ve eğitimi konusunda aileler, toplum, sağlık kuruluşları, eğitim birimleri işbirliği içinde çalışmalı.
- Şiddet mağdurları şiddet durumunda veya şiddet tehlikesi altında acil telefon hatlarından yararlanabilir ve Polis merkezleri, Jandarma, Adli Makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri), Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, Sağlık kuruluşlarından destek alabilirler.

Ek 6-Broşür

Şiddetle mücadelede kurumsal yapılar hangileridir?

- Kadın Konukevleri
- İlk Kabul Birimleri
- Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri

Şiddet içeren bir olayla karşılaşıldığında şikayet ve ihbar için;

- Valilik- Kaymakamlık
- Polis Merkezi
- Jandarma Karakolu
- Adli Makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri)
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri
- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
- Sağlık Kuruluşları yer almaktadır.

Acil telefon hatları hangileridir?

- ALO 155 Polis İmdat,
- ALO 156 Jandarma İmdat
- ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (7 Gün 24 Saat Ücretsiz Hizmet Verir)
- 112 ACİL
- Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı- 0212 656 96 96
- GELİNCİK HATTI 444 43 06

**KADINA
ŞİDDETE
HAYIR!**

ÇATIŞMA NEDİR?

Gerek fizyolojik, gerekse psiko-sosyal ihtiyaçların tatminine engel olan sıkıntıların meydana getirdiği gerginlik halidir. Birey ve grupların birbiri ile çatışan amaçlarının sonucu olarak bir bireyin diğer bireye hareket ve ifadeleri ile meydan okuması olarak tanımlanmaktadır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDİR?

“Kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veren ya da verebilecek, kadınların acı çekmesine neden olabilecek, gerek kamu gerekse özel alanda yapılan bu tip davranışlara yönelik tehditleri ve kadınların özgürlüğünün zorla kısıtlanmasını da içine alan şiddete yönelik her türlü cinsiyetçi davranışı içerir” şeklinde tanımlanmıştır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TÜRLERİ NELERDİR?

1. FİZİKSEL ŞİDDET
2. DUYGUSAL/PSİKOLOJİK ve SÖZEL ŞİDDET
3. CİNSEL ŞİDDET
4. EKONOMİK ŞİDDET
5. ISRARLI TAKİP (Stalking)

ŞİDDET UYGULAYAN KİŞİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

- ✓ Sürekli olarak kendini haklı görme,
- ✓ Olanlardan dolayı kendini suçlamama-karşılı suçlama,

- ✓ Düşük özgüven,
- ✓ Şiddeti bir çözüm yöntemi olarak kullanma
- ✓ Uygulanan şiddeti minimize etme
- ✓ Davranışını haklı gösterecek gerekçeler bulma (alkol, uyuşturucu, kadının kıskırtması, öfkeyi kontrol edememe),
- ✓ Kadına bağımlılık,
- ✓ Terk edilmekten korkma ve kişilik bozuklukları görülmektedir.

SALDIRGAN DAVRANIŞLARIN SIK GÖRÜLDÜĞÜ DURUMLAR NELERDİR?

- ✓ 16-25 yaş arası erkeklerde siktir.
- ✓ Aile içi şiddetin yaygın olması sebebiyle evli kadın ve erkekler arasında saldırgan davranışlar sık görülmektedir.
- ✓ Bireyin yaşamında yakın zamanda ortaya çıkan büyük değişiklikler, artmış stresin yanında artmış iç gerilim ve bıkkınlık yaratabilmektedir. Bireyde içsel baskı hissi, bıkkınlık, öfke ve her an patlayabilir durumda bulunması da şiddet içeren davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.
- ✓ Birey gerilimini artıran olay ve kişilerde şiddeti tetikleyebilir.
- ✓ Bireyin şiddet konusundaki, düşünce ve fantazilerinin bulunması.
- ✓ Bireylerin silahlara kolay ulaşabilir olması, silahlara ilgisi olması.
- ✓ Uyuşturucu ve alkol kullanımı.

Ek 7-Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Bilgilendirilmiş Olur Formu

Sayın Katılımcı (Çalışma grubu)

Bu katılacağınız yüksek lisans tezinin araştırması olup, araştırmanın adı “**Üniversite Öğrencilerine Verilen Eğitimin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum, Çatışma ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi**”dir.

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesidir. Kız öğrencilere verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisi saptanarak, gelecekte ortaya çıkabilecek ciddi ruhsal ve fiziksel sorunların önlenmesi, toplumun yapı taşlarını oluşturan kadınların eğitilmesi ile daha güçlü, sağlıklı ve bilinçli bir toplum oluşturulması hedeflenmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda kız öğrencilerin öz güvenlerinin, çatışma ve şiddetle baş etme mekanizmalarının güçlendirilmesi, şiddet ve çatışma ile ilgili farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Elde edilen bulgular gelecekte sizin gibi kadınlara yapılacak eğitim ve danışmanlıklarda, ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesinde yol gösterici olabilecektir.

Araştırma hakkında bilgi almak istediğiniz her konuda araştırmacılara soru sorabilir, bireysel olarak görüşme yapabilirsiniz. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın 1 Ekim 2019 – 1 Mart 2020 tarihleri arasında yapılması ve yaklaşık altı ay sürmesi planlanmaktadır. Araştırma sizin gibi kız öğrenci yurdunda kalan toplam 50 öğrenci (eğitim gruplarının 12-15 kişi olması planlanmaktadır) ile yapılacaktır. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız.

Araştırmaya katılmayı kabul ettiğinizde araştırmacılar tarafından ilk olarak 29 soruyu içeren (Kişisel Bilgi Formu) sizin kendiniz ve şiddet ile ilgili özelliklerinizi belirlemeye yönelik sorular sorulacaktır. Daha sonra şiddete yönelik tutum durumunuzu değerlendirmeye yönelik 52 soruluk Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği sorulacaktır. Son olarak da şiddet ve çatışma ile ilgili farkındalık düzeylerinizi değerlendirmeye yönelik 27 soruluk Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği (ÇŞFÖ)’ndeki sorular sorulacaktır. Formlardaki toplam soru sayısı 108’dir.

Bu araştırmada yer almanız için anketleri cevaplamanız ve eğitim programına katılmanız yeterlidir. Araştırmanın iki oturumda gerçekleşmesi planlanmaktadır. Birinci oturumda araştırmanın amacı, araştırmanın süresi, neler yapılacağı size açıklandıktan sonra Kişisel Bilgi

Formu, Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, ÇŞFÖ'nin (ön test) doldurulması gerekmektedir. İkinci değerlendirmede (son test) karşılaştırma yapılabilmesi için birinci doldurduğunuz formlar üzerine kendinize ifade eden bir rumuz yazmanız istenecektir. Formlar üzerine isim yazmanız istenmemektedir. Öğrenciler 12-15 kişilik gruplara ayrıldıktan sonra kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeylerinizi arttırmaya yönelik bir eğitim verilecektir. Eğitim içeriğinde şiddet ve çatışmanın tanımı, önemi, kadına yönelik şiddet, şiddet döngüsü, şiddette kimlerin risk altında olduğu, şiddet uygulayan bireyin ve şiddet mağdurunun özellikleri, şiddetin türleri, şiddetin ve çatışmanın bireyler üzerindeki sonuçları, şiddetin yasal yönleri, şiddet ve çatışma ile olumlu baş etme yolları gibi konu başlıkları yer almaktadır. Eğitimin yaklaşık 30-45 dakika sürmesi planlanmaktadır. Eğitim sırasında anlatım, tartışma, soru cevap, beyin fırtınası, problem çözme ve özetleme gibi yöntemlerin kullanılması planlanmaktadır. Materyal olarak data show, broşür, afiş ve görsel materyaller kullanılacaktır.

İkinci oturum için birinci oturumdan bir ay sonra sizlerle tekrar bir araya gelinecektir. Bu oturumda birinci oturumda verilen eğitimin özetlenmesi, soruların cevaplanması yapılacak ve eğitim sonlandırılacaktır. İkinci oturumda Kişisel Bilgi Formu (11 soru-sadece şiddete yönelik özellikleri kapsayan sorulardan oluşan), Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, ÇŞFÖ'ni (son test) tekrar doldurmanız istenecektir. Formların doldurulmasının 15-20 dakika sürmesi planlanmaktadır.

Araştırmada sizin için herhangi bir risk ve zarar söz konusu değildir. Araştırmada elde edilecek bulguların literatüre ve sizin gibi kız öğrencilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sırasında sizi ilgilendirebilecek herhangi bir gelişme olduğunda, bu durum size veya yasal temsilcinize derhal bildirilecektir. Araştırma hakkında ek bilgiler almak için ya da çalışma ile ilgili herhangi bir sorun ya da diğer rahatsızlıklarınız için Doç. Dr. Şükran Ertekin Pınar'a başvurabilirsiniz.

Size ait tüm tıbbi ve kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır ve araştırma yayınlansa bile kimlik bilgileriniz verilmeyecektir, ancak araştırmanın izleyicileri, yoklama yapanlar, etik kurullar ve resmi makamlar gerektiğinde tıbbi bilgilerinize ulaşabilir. Siz de istediğinizde kendinize ait tıbbi bilgilere ulaşabilirsiniz.

Bu araştırmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da herhangi bir aşamada araştırmadan ayrılabilirsiniz. Bu durum herhangi bir cezaya ya da sizin yararlarınıza engel duruma yol açmayacaktır. Araştırmacı araştırmanın gereklerini yerine getirmemeniz, çalışma programını aksatmanız vb. nedenlerle sizi araştırmadan çıkarabilir. Araştırmanın sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır, çalışmadan

çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından çıkarılmanız durumunda, sizle ilgili veriler de gerekirse bilimsel amaçla kullanılabilir.

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve sözlü olarak dinledim. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğime karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Bu koşullar altında, bana ait tıbbi bilgilerin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyor ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın gönüllü olarak kabul ediyorum.

Bu formun imzalı bir kopyası bana verilecektir.

Gönüllünün,

Adı-Soyadı:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza:

Açıklamaları yapan araştırmacının,

Adı-Soyadı:

Görevi:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza:

Olur alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin/görüşme tanığının,

Adı-Soyadı:

Görevi:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza:

Ek 8-Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Bilgilendirilmiş Olur Formu

Sayın Katılımcı (Kontrol grubu)

Bu katılacağınız yüksek lisans tezinin araştırması olup, araştırmanın adı “**Üniversite Öğrencilerine Verilen Eğitimin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum, Çatışma ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi**”dir.

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerine verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesidir. Kız öğrencilere verilen eğitimin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeyleri üzerine etkisi saptanarak, gelecekte ortaya çıkabilecek ciddi ruhsal ve fiziksel sorunların önlenmesi, toplumun yapı taşlarını oluşturan kadınların eğitilmesi ile daha güçlü, sağlıklı ve bilinçli bir toplum oluşturulması hedeflenmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda kız öğrencilerin öz güvenlerinin, çatışma ve şiddetle baş etme mekanizmalarının güçlendirilmesi, şiddet ve çatışma ile ilgili farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Elde edilen bulgular gelecekte sizin gibi kadınlara yapılacak eğitim ve danışmanlıklarda, ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesinde yol gösterici olabilecektir.

Araştırma hakkında bilgi almak istediğiniz her konuda araştırmacılara soru sorabilir, bireysel olarak görüşme yapabilirsiniz. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın 1 Ekim 2019 – 1 Mart 2020 tarihleri arasında yapılması ve yaklaşık altı ay sürmesi planlanmaktadır. Araştırma sizin gibi kız öğrenci yurdunda kalan toplam 50 öğrenci ile yapılacaktır. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız.

Araştırmaya katılmayı kabul ettiğinizde araştırmanın amacı, araştırmanın süresi, neler yapılacağı size açıklandıktan sonra araştırmacılar tarafından ilk olarak 29 soruyu içeren (Kişisel Bilgi Formu) sizin kendiniz ve şiddet ile ilgili özelliklerinizi belirlemeye yönelik sorular sorulacaktır. Daha sonra şiddete yönelik tutum durumunuzu değerlendirmeye yönelik 52 soruluk Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği sorulacaktır. Son olarak da şiddet ve çatışma ile ilgili farkındalık düzeylerinizi değerlendirmeye yönelik 27 soruluk Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği (ÇŞFÖ)’ndeki sorular sorulacaktır. Formlardaki toplam soru sayısı 108’dir.

Bu araştırmada yer almanız için sadece anketleri cevaplamanız yeterlidir. Araştırmanın iki oturumda gerçekleşmesi planlanmaktadır. Birinci oturumda Kişisel Bilgi Formu, Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, ÇŞFÖ’nin (ön test) doldurulması

gerekmektedir. İkinci değerlendirmede (son test) karşılaştırma yapılabilmesi için birinci doldurduğunuz formlar üzerine kendinize ifade eden bir rumuz yazmanız istenecektir. Formlar üzerine isim yazmanız istenmemektedir. İkinci oturum için birinci oturumdan bir ay sonra sizlerle tekrar bir araya gelinecektir. İkinci oturumda Kişisel Bilgi Formu (11 soru-sadece şiddete yönelik özellikleri kapsayan sorulardan oluşan), Üniversite Öğrencilerinde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, ÇŞFÖ'ni (son test) tekrar doldurmanız istenecektir. Formların doldurulmasının 15-20 dakika sürmesi planlanmaktadır.

Anketler ikinci kez uygulandıktan sonra sizin uygun olduğunuz bir zaman süresinde eğer eğitim almak isterseniz kadına yönelik şiddete ilişkin tutum, çatışma ve farkındalık düzeylerinizi arttırmaya yönelik bir eğitim verilebilecektir. Eğitim içeriğinde şiddet ve çatışmanın tanımı, önemi, kadına yönelik şiddet, şiddet döngüsü, şiddette kimlerin risk altında olduğu, şiddet uygulayan bireyin ve şiddet mağdurunun özellikleri, şiddetin türleri, şiddetin ve çatışmanın bireyler üzerindeki sonuçları, şiddetin yasal yönleri, şiddet ve çatışma ile olumlu baş etme yolları gibi konu başlıkları yer almaktadır. Eğitimin yaklaşık 30-45 dakika sürmesi planlanmaktadır.

Araştırmada sizin için herhangi bir risk ve zarar söz konusu değildir. Araştırmada elde edilecek bulguların literatüre ve sizin gibi kız öğrencilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sırasında sizi ilgilendirebilecek herhangi bir gelişme olduğunda, bu durum size veya yasal temsilcinize derhal bildirilecektir. Araştırma hakkında ek bilgiler almak için ya da çalışma ile ilgili herhangi bir sorun ya da diğer rahatsızlıklarınız Doç. Dr. Şükran Ertekin Pınar'a başvurabilirsiniz.

Size ait tüm tıbbi ve kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır ve araştırma yayınlansa bile kimlik bilgileriniz verilmeyecektir, ancak araştırmanın izleyicileri, yoklama yapanlar, etik kurullar ve resmi makamlar gerektiğinde tıbbi bilgilerinize ulaşabilir. Siz de istediğinizde kendinize ait tıbbi bilgilere ulaşabilirsiniz.

Bu araştırmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da herhangi bir aşamada araştırmadan ayrılabilirsiniz. Bu durum herhangi bir cezaya ya da sizin yararlarınıza engel duruma yol açmayacaktır. Araştırmacı araştırmanın gereklerini yerine getirmemeniz, çalışma programını aksatmanız vb. nedenlerle sizi araştırmadan çıkarabilir. Araştırmanın sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır, çalışmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından çıkarılmanız durumunda, sizle ilgili veriler de gerekirse bilimsel amaçla kullanılabilir.

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve sözlü olarak dinledim. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğime karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Bu koşullar altında, bana ait tıbbi bilgilerin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyor ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın gönüllü olarak kabul ediyorum.

Bu formun imzalı bir kopyası bana verilecektir.

Gönüllünün,

Adı-Soyadı:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza:

Açıklamaları yapan araştırmacının,

Adı-Soyadı:

Görevi:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza:

Olur, alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin/görüşme tanığının,

Adı-Soyadı:

Görevi:

Adresi:

Tel.-Faks:

Tarih ve İmza: